

**Uchwała Nr XIII/75/04
Rady Gminy Kruszyna**

z dnia 28 lipca 2004 r.

w sprawie przyjęcia „Planu Rozwoju Lokalnego dla Gminy Kruszyna na lata 2004-2006”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.)

**Rada Gminy
uchwała:**

§ 1

Przyjąć „Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Kruszyna na lata 2004-2006” stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kruszyna.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Centrum Doradztwa
Komunalnego „DORKOM”
Spółka z o.o.

Załącznik do
uchwały Rady Gminy
Nr XIII/75/04
z dnia 28.07.2004 r.

Plan rozwoju lokalnego Gminy Kruszyna

Opracował zespół w składzie:

*Gabriela Sobieszek – Warwas
Aleksandra Kwietniewska
Justyna Lewicka*

Bytom, lipiec 2004

SPIS TREŚCI

1. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA OBSZARZE GMINY KRUSZYNA	4
1.1. ANALIZA	4
1.1.1 Lokalizacja	4
1.1.2 Budowa geologiczna	5
1.1.3 Użytki rolne	5
1.2. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA GMINY KRUSZYNA	6
1.2.1 Drogi, komunikacja, transport	6
1.2.2 Zaopatrzenie w wodę	7
1.2.3 Oczyszczalnia ścieków, kanalizacja	8
1.2.4 Składowanie i utylizacja odpadów komunalnych	9
1.2.5 Czystość w gminie	9
1.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA GMINY KRUSZYNA	10
1.3.1 Ludność gminy	10
1.3.2 Rynek pracy	13
1.3.3 Zasoby mieszkaniowe	17
1.4. GOSPODARKA	18
1.4.1 Struktura podstawowych branż	18
1.5. REKREACJA, TURYSTYKA, WYPOCZYNEK	19
2. ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI W GMINIE KRUSZYNA	23
3. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW	29
4. ANALIZA SWOT	32
5. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I SZCZEGÓŁOWE ROZWOJU GMINY	42
5.1. CEL GŁÓWNY (NADRZĘDNY)	42
5.2. CELE SZCZEGÓŁOWE	42
5.2.1 Cele ekonomiczne	42
5.2.2 Cele społeczne	42
5.2.3 Cele ekologiczne	43
5.2.4 Cele kulturowe	43
5.2.5 Cele przestrzenne	43
5.2.6 Cele infrastrukturalne	43
5.2.7 Cele publiczne	43
5.3. CELE STRATEGICZNE GMINY	44
6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO W LATACH 2004-2006	46
6.1. BUDŻET GMINY KRUSZYNA	46
6.1.1 Uwarunkowania formalno – prawne budżetu	46

6.1.2	Ocena wyników	47	
6.2.	BUDŻET PAŃSTWA		54
6.3.	ŚRODKI UE		54
6.4.	ŚRODKI INNE		57

1. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze Gminy Kruszyna

1.1. Analiza

1.1.1 Lokalizacja

Gmina Kruszyna administracyjnie przynależy do województwa śląskiego (167 gmin) i zaliczana jest do gmin wiejskich (96 gminy). Gmina zlokalizowana jest w północnej części województwa śląskiego i powiatu częstochowskiego i graniczy: od zachodu z gminą Nowa Brzeźnica, od południa z gminą Mykanów, od wschodu z gminą Gidle, od południowego wschodu z gminą Kłomnice, od północy z gminą Radomsko i od północnego zachodu z gminą Ładzice.

Tabela Nr 1 - Ważniejsze dane o gminach sąsiednich

WYSZCZEGÓLNIENIE	POWIERZCHNIA (KM ²)	LUDNOŚĆ	GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA (OSÓB/KM ²)
Kruszyna	93,42	4875	53
Radomsko	85	5713	67
Mykanów	141	13355	95
Nowa Brzeźnica	136	5254	39
Gidle	116	7007	60
Województwo Śląskie	12294	4742874	386

W swoim najbliższym otoczeniu Kruszyna zalicza do gmin średniej wielkości (powierzchnia, ludność, sołectwa) oraz o średnim współczynniku gęstości zaludnienia (gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadających na 1 km² powierzchni kraju na terenach wiejskich wynosi 50 osób).

W obecnym swoim kształcie Gmina Kruszyna istnieje od 1 stycznia 1973 roku (powołana uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łodzi).

W skład Gminy Kruszyna wchodzi 12 miejscowości skupionych w 11 sołectwach tj.: Baby, Bogusławice, Kruszyna, Jacków, Lgota Mała, Łęg – Kijów, Pieńki Szczepockie, Teklinów, Widzów, Widzówek, Wikłów.

1.1.2 Budowa geologiczna

Obszar Gminy Kruszyna położony jest na pograniczu dwóch jednostek geologicznych: Jury Krakowsko – Częstochowskiej i Niecki Nidziańskiej. Granica tych jednostek przebiega w południowo – zachodniej części Gminy.

Obszar Gminy budują następujące utwory geologiczne:

- przedczwartorzędowe: utwory kredy górnej i jury górnej,
- czwartorzędowe.

Pod względem hydrograficznym Gmina Kruszyna położona jest w dorzeczu rzeki Warty, będącej dopływem Odry. Ciekami w zlewni rzeki Warty są rzeki Widzówka, przepływająca we wschodniej części Gminy na odcinku 8,4 km i Pijawka – przepływająca w zachodniej części Gminy przez łąki i tereny leśne na odcinku 5,4 km.

1.1.3 Użytki rolne

Gmina zajmuje powierzchnię 93,42 km², z czego:

- lasy zajmują 3436 ha (36,7% powierzchni gminy)
- użytki rolne zajmują 5164 ha (55,3% ogólnej powierzchni Gminy), w tym:
  - grunty orne – 3676 ha,
  - łąki i pastwiska – 1424 ha.

Lasy państwowe znajdujące się na terenie Gminy podlegają w całości pod Nadleśnictwo Gidle w Niesulowie. Na terenie Gminy występują lasy o różnych typach siedliskowych. Dominuje suboceaniczny bór świeży aż do postaci wilgotnych, przechodzący w śródładowy bór wilgotny. Wśród występujących tu drzewostanów gatunkiem podstawowym jest sosna, zajmująca szacunkowo aż 85,3% powierzchni zalesionej.

Na obszarze Gminy występuje duże zróżnicowanie jakości gleb. Dominującym typem są gleby słabe bonitacyjnie z przewagą klas IVa, IVb i V.

Tabela Nr 3

KLASA	POWIERZCHNIA [HA]	PROCENT
IIIa	70	1,9
IIIb	251	6,7
IVa	783	21,0
IVb	1046	28,0
V	1077	28,8
VI	427	11,4
VIz	86	2,3

Grunty rolne, pozostające w większości we własności prywatnej, podzielone są na długie wąskie działki o szerokości 10-30 m. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi obecnie ok. 3,75 ha.

Tabela Nr 4 - Liczba gospodarstw rolnych wg miejscowości

MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA GOSPODARSTW OGÓŁEM		
	1988	1998	2004
Baby	90	102	111
Bogusławice	125	102	117
Jacków	151	130	146
Kijów	18	8	9
Kruszyna	173	148	159
Lgota Mała	117	128	144
Łęg	51	43	47
Pieńki Szczepockie	21	34	33
Teklinów	95	84	89
Widzów	166	171	181
Widzówek	47	55	61
Wikłów	42	47	54
Razem	1096	1052	1151

1.2. Infrastruktura komunalna Gminy Kruszyzna

1.2.1 Drogi, komunikacja, transport

Przez Gminę przebiegają dwie drogi krajowe:

- droga krajowa Nr 1 Gdańsk – Częstochowa – Cieszyn
- droga krajowa Nr 91 Piotrków Trybunalski – Częstochowa o łącznej długości 12,3 km.

Dla lokalnych połączeń komunikacyjnych najważniejszą funkcję pełnią drogi powiatowe o łącznej długości 42,3 km oraz drogi gminne o łącznej długości 230,7 km.

Komunikacja zbiorowa w Gminie i w powiązaniach zewnętrznych opiera się na komunikacji kolejowej i autobusowej.

We wschodniej części Gminy przebiega linia kolejowa – magistrala Warszawa – Częstochowa – Katowice. Na obszarze Gminy znajduje się stacja kolejowa Widzów – Teklinów, wraz z bocznicą kolejową i rampą towarową oraz przystanek kolejowy w Jackowie.

Komunikacja autobusowa na terenie Gminy odbywa się głównie poprzez jednego przewoźnika – PKS. Autobusy kursują w kierunku Widzowa i Łęgu oraz Lgoty Małej i Bogusławic. Drogi gminne umożliwiają bezpośrednie połączenie z Częstochową, natomiast brak jest połączeń z Radomskiem. Całkowicie pozbawieni komunikacji PKS są mieszkańcy Kijowa, Widzówka i Teklinowa oraz Pieńków Szczepockich.

Gmina Kruszyna dzięki swojemu położeniu i naturalnym warunkom jest gminą ekologiczną i może stanowić zaplecze rekreacyjne dla mieszkańców Częstochowy, Radomska oraz Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego.

1.2.2 Zaopatrzenie w wodę

Wszystkie miejscowości Gminy Kruszyna posiadają sieć wodociagową. Sieć wodociagowa ma długość 72 kilometrów i 1318 przyłączy, których łączna długość wynosi 33625,0 m. Gmina zaopatruje się w wodę z własnych ujęć wód głębinowych, usytuowanych w Kruszynie oraz zakupuje wodę z gminy Ładzice z ujęcia w Janowie Wolskim, za pośrednictwem lokalnych sieci wodociagowych.

Z sieci wodociagowej zaopatrywanych jest 82,2% posesji.

Stan techniczny ujęć oraz ogólny stan sieci wodociagowych można uznać za dobry.

Według prognoz na najbliższe lata Gmina powinna być samowystarczalna w zakresie zabezpieczenia w wodę.

Tabela Nr 5 – Długość sieci wodociagowej oraz długość i ilość podłączeń wodociagowych

SOŁECTWO	DŁUGOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ [KM]			DŁUGOŚĆ PODŁĄCZEŃ WODOCIĄGOWYCH [M]			ILOŚĆ PODŁĄCZEŃ WODOCIĄGOWYCH [M]		
	2003	2002	2001	2003	2002	2001	2003	2002	2001
Kruszyna	14,0	14,0	14,0	6304,6	6244,9	6234,9	264	262	261
Baby	6,7	6,7	6,7	1825,1	1825,1	1758,0	69	69	67
Bogusławice	4,1	4,1	4,1	2594,25	2565,8	2523,3	133	132	130
Jacków	8,2	8,2	8,2	3334,3	3280,8	3244,0	133	131	130
Lgota Mała	4,7	4,7	4,7	3068,9	2981,7	2981,7	123	120	120
Łęg – Kijów	9,6	9,3	9,3	4427,0	4272,6	3265,6	168	157	156
Pieńki Szczepockie	2,1	2,1	2,1	634,2	634,2	634,2	21	21	21
Teklinów	3,6	3,6	3,6	2593,7	2568,7	2546,2	95	94	93
Widzów	11,7	11,5	11,5	6495,1	6367,0	6317,5	233	227	226
Widzówek	2,4	2,4	2,4	936,2	930,0	902,0	34	33	32
Wikłów	4,9	4,9	4,9	1400,0	1412,0	1412,0	45	45	45
Ogółem	72	71,5	71,5	33613,35	33082,8	31819,4	1318	1291	1281

Tabela Nr 6 – Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych

SOŁECTWO	ZUŻYCIE WODY Z WODOCIĄGÓW W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH					
	OGÓŁEM [M ³]			NA 1 MIESZKAŃCA [M ³]		
	2003	2002	2001	2003	2002	2001
Kruszyzna	18600	19200	16600	19,62	20,27	17,45
Baby	4600	5100	4400	15,38	16,78	14,06
Bogusławice	8900	9200	8900	17,45	18,04	17,48
Jacków	8800	9400	7900	15,49	16,64	14,16
Lgota Mała	7800	8200	7000	13,02	13,64	11,63
Łęg – Kijów	6700	6600	4900	59,29	53,22	39,52
Pieńki Szczepockie	1400	1500	1600	17,72	19,23	19,51
Teklinów	5600	6100	5300	14,97	16,09	13,80
Widzów	30400	31000	21800	29,89	30,75	21,78
Widzówek	2300	2500	2200	12,5	13,30	11,96
Wikłów	6800	8500	3100	38,64	47,70	17,22
Ogółem	101900	107200	83700	20,9	21,93	17,12

1.2.3 Oczyszczalnia ścieków, kanalizacja

W 2003 roku oddano do użytku mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków w Widzowie o przepustowości 250 m³ na dobę, docelowo 600 m³ (po zrealizowaniu II etapu budowy).

Rys. Nr 1 Oczyszczalnia ścieków w Widzowie

Aktualnie długość sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Kruszyzna wynosi 500 m i obejmuje swoim zasięgiem osiedle mieszkaniowe w Widzowie. Mając na względzie, że na terenie Gminy jest ok. 1600 posesji - „skanalizowanie” Gminy określić należy w 1,67%.

Istnieje pilna potrzeba budowy sieci kanalizacyjnej. W 2005 roku planowana jest budowa obejmująca 3627 m sieci kanalizacji grawitacyjnej, 204 m kanalizacji tłocznej, 3 przepompownie wraz z zasilaniem elektrycznym, 139 przyłączy w Widzowie oraz opracowanie dokumentacji na budowę II etapu kanalizacji we wsi

Widzów wraz z częścią wsi Teklinów przyległą do wsi Widzów i jej realizację w 2006 roku.

Skanalizowanie wszystkich miejscowości w Gminie planowane jest do końca 2015 roku.

Zgodnie z koncepcją kanalizacji sanitarnej dla Gminy przewidziano w miejscowościach Łęg, Kijów, Pieńki Szczepockie oraz przysiółków wsi: Kruszyna, Widzówek, Bogusławice i Baby zastosowanie indywidualnych oczyszczalni przydomowych, ewentualnie gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych i dowożenie ich do oczyszczalni ścieków.

1.2.4 Składowanie i utylizacja odpadów komunalnych

Gmina Kruszyna nie posiada wysypiska odpadów komunalnych i do 2015 roku nie przewiduje realizacji takiej inwestycji. Stałe odpady komunalne wywożone są na ekologicznie bezpieczne wysypisko odpadów komunalnych usytuowane poza terenem gminy Kruszyna. Aktualnie zezwolenie na świadczenie usług w zakresie usuwania odpadów komunalnych i ich wywozu posiadają cztery firmy:

- „RETHMANN RECYCLING Sp. z o.o.” – Oddział w Częstochowie
- SITA Sp. z o.o. z siedzibą w Częstochowie
- Wywóz Nieczystości oraz Przewóz Ładunków – Wiesław Strach z siedzibą w Częstochowie
- EKO-REGION Sp. z o.o. w Bełchatowie

Decyzją władz Gminy prowadzone są działania zmierzające do wyposażenia wszystkich posesji w pojemniki na odpady komunalne. Aktualnie stałym usuwaniem odpadów objęte są 573 posesje, co stanowi 35,8 % mieszkańców gminy, którzy podpisali umowy na wywóz odpadów. Podejmowane są działania w celu wyposażenia wszystkich nieruchomości w pojemniki na odpady komunalne o pojemności 120,240 lub 1100 litrów. Prowadzone są systematyczne kontrole w zakresie posiadania pojemników na odpady komunalne.

Równolegle podjęta została akcja selektywnej zbiórki odpadów. W roku bieżącym w 9 miejscowościach, tj.: Bogusławicach, Kruszynie, Lgocie Małej, Teklinowie, Łęgu, Kijowie, Jackowie, Wikłowie i Widzowie ustawione zostały pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów, w których gromadzone są szkło, papier i plastik.

Zapoczątkowane w tym kierunku działania będą kontynuowane.

Identyfikacja problemów

Dla lokalnych połączeń komunikacyjnych najważniejszą funkcję odgrywają drogi powiatowe i gminne wymagające stałej modernizacji bądź remontów. W najbliższej przyszłości niekorzystny skutek odniesie likwidacja dojazdów do drogi DK-1.

Prospektywna ocena sytuacji

Utrwalają się procesy:

- *Braku dostatecznych środków przeznaczanych na utrzymanie dróg, mające wpływ na ich stan, widoczny szczególnie po okresie zimowym*
- *Peryferyzacji sołectw w istniejącym systemie komunikacji drogowej*
- *Ograniczanie ilości włączeń z dróg lokalnych do dróg publicznych*
- *Budowy alternatywnych połączeń Gminy z Częstochową w następstwie realizacji autostrady*

W wyniku rozwoju komunikacji indywidualnej nastąpiło:

- *Zmniejszenie ilości przewozów na liniach autobusowych i kolejowych*
- *Likwidacja deficytowych linii PKS*
- *Wzrost zapotrzebowania na powierzchnię drogową*

1.3. Infrastruktura społeczna Gminy Kruszyna

1.3.1 Ludność gminy

Według stanu na dzień 31.03.2004 roku w gminie zamieszkiwało 4875 osób w tym: 2429 mężczyzn i 2446 kobiet. Pod względem liczby ludności Gmina Kruszyna należy do średnich gmin województwa śląskiego, a w powiecie częstochowskim do jednej z mniejszych. Zamieszkuje ją 3,64% ogółu mieszkańców powiatu częstochowskiego i 0,10% ogółu ludności województwa śląskiego. W odniesieniu do ogółu ludności kraju stanowi to 0,01%.

Wskaźnik gęstości zaludnienia dla gminy wynosi: 53 osoby/km² i jest on niższy od średniej krajowej (124 osoby/km²), wojewódzkiej (397 osoby/km²) i powiatowej 88 osoby/km²), ale wyższy od średniej krajowej na terenach wiejskich (50 osób/km²).

Struktura ilości mieszkańców w poszczególnych miejscowościach kształtowała się następująco:

Tabela Nr 7 – Ludność w miejscowościach

MIEJSCOWOŚĆ	1988	1998	2004 *
Baby	362	342	301
Bogusławice	533	528	511
Jacków	589	543	568
Kijów	33	16	12
Kruszyna	919	959	957
Lgota Mała	652	614	595
Łęg	146	108	102
Pieńki Szczepockie	99	96	79
Teklinów	405	392	376
Widzów	1020	988	1013
Widzówek	208	188	185
Wikłów	153	171	176
Razem	5119	4945	4875

* Stan na dzień 31.03.2004 r.

Liczba ludności wskazuje niewielki, ale stały spadek (w skali województwa śląskiego 3,4%). Wywołany jest on ujemnym przyrostem naturalnym, który pomimo niewielkiego dodatniego salda migracji nie równoważy ubytku mieszkańców, gdyż w przypadku gmin z niewielką liczbą mieszkańców, nawet nieduże migracje stałe mogą mieć swoje odzwierciedlenie w zmianie ogólnej liczby mieszkańców. Spadek liczby ludności jest zjawiskiem charakterystycznym dla gmin położonych przy granicy dwóch jednostek administracyjnych (w przypadku Kruszynej woj. łódzkiego i śląskiego), zwłaszcza iż jest to obszar peryferyjny w zasięgu dwóch miast: Częstochowy i Radomska.

Tabela Nr 8 - Struktura demograficzna Gminy Kruszyzna według wieku

LATA	OGÓŁEM	WIEK									
		Do 17 lat		18-40 lat		41-55 lat		56-65 lat		Powyżej 65 lat	
		Ilość osób	%	Ilość osób	%	Ilość osób	%	Ilość osób	%	Ilość osób	%
2000	4901	1159	23,65	1395	28,46	970	19,79	687	14,02	690	14,08
2001	4888	1134	23,20	1400	28,64	997	20,40	685	14,02	672	13,75
2002	4878	1138	23,33	1437	29,46	952	19,52	671	13,76	680	13,94
2003	4867	1129	23,20	1431	29,40	1005	20,65	670	13,77	632	12,99

Zmiany w liczbie mieszkańców w poszczególnych miejscowościach są dość zróżnicowane. Największe ujemne wahania zanotowano w Kijowie i Łęgu. Natomiast w Kruszynej i Widzowie liczba ludności nie uległa większym zmianom.

Tabela Nr 9 - Struktura demograficzna Gminy Kruszyzna według podziału na wiek produkcyjny i nieprodukcyjny

MIEJSCOWOŚĆ	2000		2001		2002		2003	
	W wieku produkcyjnym	W wieku nieprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku nieprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku nieprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku nieprodukcyjnym
Baby	162	163	156	157	148	156	151	148
Bogusławice	289	220	296	213	292	218	297	213
Jacków	325	226	320	238	324	241	340	228
Kruszyzna	578	381	578	373	585	362	587	361
Lgota Mała	365	238	358	244	354	247	359	240
Łęg - Kijów	62	60	59	65	57	59	58	55
Pieńki	39	49	43	39	41	37	43	36
Szczepockie								
Teklinów	198	178	203	181	194	185	197	177
Widzów	588	413	572	429	583	425	577	440
Widzówek	81	109	94	90	99	89	103	81
Wikłów	102	75	102	78	103	79	100	76
Razem	2789	2112	2781	2107	2780	2098	2812	2055

1.3.2 Rynek pracy

Dane przedstawione poniżej (Tabela Nr 11) przedstawiają strukturę bezrobocia. Dokonujące się w ciągu ostatnich lat przekształcenia strukturalne i gospodarcze miały ogromny wpływ na sytuację ekonomiczną ludności. Dotyczy to zwłaszcza ludności wiejskiej, która z powodu likwidacji PGR (w przypadku Kruszyny była to Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna) i słabej kondycji rolnictwa indywidualnego została szczególnie narażona za niekorzystne skutki transformacji. Bezrobocie, zarówno jawne jak i ukryte jest jednym z ważniejszych społecznych i ekonomicznych problemów Gminy. W obecnych realiach rynkowych szansę na utrzymanie się z rolnictwa ma nieliczna grupa większych obszarowo gospodarstw rolnych. Pozostała część ludności wiejskiej, w obecnym kształcie, stanowi problem socjalny, a dla zamieszkujących je rodzin najważniejszym zagadnieniem jest znalezienie zatrudnienia poza rolnictwem. W roku 1998 liczba bezrobotnych w Gminie Kruszyna wynosiła 195 osób, co stanowiło 6,9 %. W roku 2004 (stan na dzień 30.04.2004 r.) wzrosła do poziomu 352 osób, co stanowi 16,2% ogółu mieszkańców.

Tabela Nr 10 – Struktura bezrobocia w 2002 r.

PŁEĆ	OGÓŁEM	OKRES POSZUKIWANIA PRACY							
		Do 3 miesięcy włącznie		4 – 12		13 miesięcy i więcej		Nie ustalono	
		Liczbowo	%	Liczbowo	%	Liczbowo	%	Liczbowo	%
Mężczyźni	213	25	11,7	97	45,6	88	41,3	3	1,4
Kobiety	180	14	7,8	71	39,4	95	52,8	-	-
Ogółem	393	39	9,9	168	42,7	183	46,6	3	0,8

Sytuacja bezrobotnych kobiet na rynku pracy jest specyficzna i znacznie trudniejsza niż sytuacja mężczyzn. Kobiety mają większe problemy w znalezieniu zatrudnienia. Są licznějšíą grupą wśród zarejestrowanych bezrobotnych, co wskazuje na ich gorszą pozycję na rynku pracy. Ich szanse są dodatkowo zróżnicowane w zależności od wieku, wykształcenia i stanu cywilnego.

Tabela Nr 11 – Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓŁEM	AKTYWNI ZAWODOWO			BIERNI ZAWODOWO	NIEUSTALONY STATUS NA RYNKU PRACY	WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA	STOPA BEZROBOCIA
		Razem	Pracujący	Bezrobotni			w %	
OGÓŁEM	3914	2256	1863	393	1642	16	47,8	17,4
W tym w wieku produkcyjnym	2795	2088	1698	390	693	14	61,1	18,7
Wyższe	133	112	103	9	19	2	78,6	8,0
Policealne i średnie	836	627	540	87	207	2	64,7	13,9
Zasadnicze zawodowe	1336	1027	815	212	302	7	61,3	20,6
Podstawowe ukończone i nieukończone oraz bez wykształcenia szkolnego	1598	485	400	85	1109	4	25,1	17,5
Nie ustalono	11	5	5	-	5	1	50,0	-

Głównie bezrobocie występuje wśród ludzi młodych, absolwentów szkół o wykształceniu zawodowym. Tak więc oczywistym staje się fakt podnoszenia kwalifikacji wśród ludności wiejskiej. Najważniejszym czynnikiem rozwoju społeczeństwa jest wykształcenie i skłonność do aktywności gospodarczej. Liczba osób pozostających bez pracy ulega wahaniom sezonowym wraz z ogólną sytuacją gospodarczą na rynku pracy w Częstochowie, gdzie zatrudnienie znalazło wielu mieszkańców Gminy.

Identyfikacja problemu:

Sukcesywny spadek liczby mieszkańców Gminy wywołany jest utrzymywaniem się w kolejnych latach ujemnego przyrostu naturalnego. W okresie wieloletnim obserwuje się systematycznie zmniejszanie liczby mieszkańców oraz proces starzenia się ludności.

Według kryteriów przyjętych w demografii, społeczność uznaje się za starą demograficznie jeśli odsetek osób w wieku 60 i więcej lat wynosi co najmniej 12% jej ogółu. W odniesieniu do Gminy Kruszyzna odsetek osób powyżej 65 lat wynosił na koniec 2003 roku 13%.

Prospektywna ocena sytuacji

Za stałą tendencją w horyzoncie programu operacyjnego Gminy Kruszyzna należy uznać:

- *spadek liczby ludności*
- *emigracje aktywnej zawodowo ludności*
- *zmniejszenie się liczby ludności w wieku produkcyjnym*
- *dalsze przestrzenne zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w wieku poprodukcyjnym.*

Tabela Nr 12 – Ludność według źródła utrzymania oraz płci i wieku w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓŁEM	GŁÓWNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA LUDNOŚCI									
		Praca			Pozostałe źródła			Nie ustalono			
		razem	najemna	Na rachunek własny w tym w swoim gospodarstwie rolnym	razem	emerytura	w tym renta				
OGÓŁEM	4886	3009	2541	468	345	1868	955	599	9		
Mężczyźni	2412	1568	1341	227	156	840	429	236	4		
Kobiety	2474	1441	1200	241	189	1028	526	363	5		
0-14 lat	972	848	755	93	55	124	14	55	-		
15-19	345	259	222	37	28	86	11	48	-		
20-29	725	596	529	67	51	127	22	51	2		
30-39	692	595	513	82	61	96	21	33	1		
40-49	690	528	406	122	89	158	28	84	4		
50-59	470	175	112	63	57	295	109	107	-		
60-64	173	5	3	2	2	167	128	32	1		
65 lat i więcej	816	3	1	2	2	812	620	189	1		
Nie ustalono	3	-	-	-	-	3	2	-	-		
Posiadający własne źródło utrzymania	3036	1556	1244	312	249	1480	841	448	-		
Mężczyźni	1536	905	743	162	117	631	362	154	-		
Kobiety	1500	651	501	150	132	849	479	294	-		
Utrzymywani	1841	1453	1297	156	96	388	114	151	-		
Mężczyźni	872	663	598	65	39	209	67	82	-		
Kobiety	969	790	699	91	57	179	47	69	-		

Liczba mieszkańców z osobami w wieku 20-39 lat, a więc najbardziej mobilnym pod względem biologicznych i społecznych możliwości rozwoju demograficznego, stanowi w skali całej Gminy 29% ogółu jej mieszkańców. Stąd aktualny potencjał rozwojowy Gminy Kruszyna pod względem demograficznym uznać należy za niski. W strukturze wieku mieszkańców Gminy Kruszyna zaznacza się 20% udział liczby ludności w przedziale wiekowym powyżej 60 lat, którzy tworzą grupę wysokiego ryzyka społecznego, przede wszystkim ze względów materialnych, zdrowotnych i opiekuńczych.

Dwa podstawowe źródła dochodów, tj. dochody ze stosunku pracy (61,6%) oraz emerytury i renty (38%) stanowią zasadniczy udział w strukturze źródeł dochodów mieszkańców Gminy. Uwagę zwraca duży procent źródła dochodów uzyskiwanych z rent i emerytur.

Prospektywna ocena sytuacji

Za niekorzystne zjawisko mogące mieć wpływ na program dalszego rozwoju Gminy Kruszyna uznać należy:

- *Spadek możliwości ekonomicznych i związany z tym spadek angażowania się gospodarstw domowych w projekty rozwoju Gminy np. zakładanie indywidualnych oczyszczalni przydomowych*
- *Utrzymywanie się dużej liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym*
- *Wzrost liczby mieszkańców wymagających wsparcia z systemu pomocy społecznej*

Aktualna struktura sektorów działalności gospodarczych skutkuje:

- *Przewagą utraconych miejsc pracy nad nowo utworzonymi*
- *Przewagą liczby zatrudnionych w sektorze usług i niewielką ilością miejsc pracy w sektorach przemysłowych*
- *Brakiem działalności zaliczanych do sektorów szans rozwojowych tj. najszybciej rozwijających w się w skali globalnej*

Rynek pracy w Gminie pozostanie pod silnym wpływem:

- *Likwidacji miejsc pracy w sektorze gastronomii, handlu i usług*
- *Wzrastającej podaży zasobów pracy pochodzących z wyżu demograficznego lat osiemdziesiątych*
- *Utrwalenia się struktury niskiego wykształcenia wśród bezrobotnej ludności Gminy*

1.3.3 Zasoby mieszkaniowe

Gmina Kruszyna charakteryzuje się zabudową jednorodzinną.

Liczba mieszkań w 1998 roku wynosiła ok. 1.480 i zmalała w stosunku do lat poprzednich. Zmniejszenie liczby mieszkań spowodowane jest przekształceniem starych budynków mieszkalnych w domki letniskowe. Średnio na jedno mieszkanie przypada 3,4 osoby, co stanowi wielkość przeciętną dla powiatu częstochowskiego, a nieco niższą niż dla terenów wiejskich w byłym województwie częstochowskim. Średnia powierzchnia mieszkania w Gminie wynosi ok. 66,8 m², gdzie średnia w byłym województwie częstochowskim wynosi 77,7 m². Przeciętnie jedną izbę zamieszkuje 1,03 osoby, co jest wielkością zbliżoną do gmin sąsiednich oraz wyższą niż średnia w byłym województwie częstochowskim, wynosząca 0,97 osób/izbę.

Większość budynków mieszkalnych to domy prywatne wolnostojące, jednorodzinne lub w zabudowie zagrodowej. Osiedle domów wielorodzinnych w miejscowości Widzów jest pozostałością z okresu istnienia Państwowych Gospodarstw Rolnych. Warunki mieszkaniowe w Gminie nie odbiegają od przeciętnych w powiecie. Nowe obiekty dysponują znacznie większą powierzchnią oraz odpowiednio większą liczbą izb w mieszkaniu. Mieszkania posiadają wyższy standard – są lepiej wyposażone np. w instalację co, ciepłej wody.

Tabela Nr 13 - Liczba mieszkań według miejscowości

MIEJSCOWOŚĆ	1988	1998
Baby	96	113
Bogusławice	150	155
Jacków	165	191
Kijów	28	10
Kruszyna	280	283
Lgota Mała	144	151
Łęg	53	42
Pieńki Szczepockie	25	29
Teklinów	107	109
Widzów	273	363
Widzówek	55	53
Wikłów	46	52
Razem	1 422	1 551

Ilość mieszkań w niektórych miejscowościach wykazuje tendencję spadkową. Związane jest to przede wszystkim z wymianą istniejących budynków na nowe oraz migracją stałą, zwłaszcza z miejscowości oddalonych od głównych szlaków komunikacyjnych, jak również z przekształceniem istniejących budynków mieszkalnych w zabudowę letniskową, a tym samym inną klasyfikację budynków.

Prognozowana liczba ludności wymaga zapewnienia mieszkań nowym mieszkańcom i uzupełnienia niedoboru z lat ubiegłych. Przyjęto założenie, że każde gospodarstwo domowe dąży do uzyskania samodzielnego lokum, o dobrym standardzie wyposażenia. Przewidywane zwiększone zapotrzebowanie na mieszkania

wynikające ze struktury wieku ludności uwzględniono poprzez wyznaczenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej.

W Gminie rozróżnić można następujące jednostki urbanistyczne:

I. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w formie budownictwa skoncentrowanego

Budownictwo zlokalizowane w miejscowości Widzów oraz wyznaczone tereny pod tą zabudowę w Kruszyźnie. Obszar obejmuje tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną realizowaną w formie indywidualnej lub zorganizowanej.

II. Zabudowa mieszkaniowa o niskiej intensywności zabudowy

Obszar obejmuje tereny istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej zarówno jednorodzinnej o niskiej intensywności zabudowy, jak i zagrodowej.

III. Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna

Obszar obejmuje tereny istniejącej zabudowy wielorodzinnej.

IV. Zabudowa letniskowa

Obszar obejmuje tereny istniejącej i projektowanej zabudowy rekreacyjnej oraz istniejące kompleksy zabudowy mieszkaniowej, które wskazuje się do przekształcenia na cele letniskowe poprzez ich adaptację, a także wprowadzenie większej powierzchni terenów zielonych oraz urządzeń i obiektów rekreacyjnych i sportowych. Na terenie tym przewiduje się możliwość zabudowy letniskowej.

V. Zabudowa mieszkaniowa z funkcją rekreacyjną

Obszar obejmuje tereny istniejącej zabudowy mieszkaniowej głównie w formie zagrodowej z możliwością przekształceń na funkcję budownictwa rekreacyjnego w formie zabudowy letniskowej. Dopuszcza się realizację zarówno budownictwa mieszkaniowego, jaki i letniskowego w lukach budowlanych.

1.4. Gospodarka

1.4.1 Struktura podstawowych branż

Na terenie Gminy działalność gospodarczą prowadzi 160 podmiotów, w tym w branżach:

- Bar gastronomiczny – 6
- Restauracja – Zajazd – 1
- Sklepy wielobranżowe – 24

- Instalatorstwo sanitarne i CO – 3
- Instalatorstwo elektryczne – 1
- Murarstwo – 14
- Szewstwo – 5
- Cholewkarstwo – 3
- Piekarnia – 2
- Stolarstwo – 8
- Produkcja mebli – 2
- Usługi transportowe – 10
- Produkcja ceramiki budowlanej – 1
- Betoniarstwo, nagrobki – 3
- Tartak – 2
- Dekarstwo – 2
- Mechanika pojazdowa – 1
- Ślusarstwo – 1
- Zakład Usług Drogowych – budowa dróg – 1
- Apteka – 2
- Fryzjerstwo – 2
- Skup złomu – 1
- Pozostałą działalność – 65.

1.5. Rekreacja, turystyka, wypoczynek

Jedną z podstawowych funkcji Gminy powinna być funkcja turystyczna. W skali regionu Gmina posiada unikalne wartości kulturowo-przyrodnicze i jako taka stanowi enklawę ekologiczno-przyrodniczą. Tym samym gmina powinna stanowić zaplecze turystyczno-rekreacyjne dla mieszkańców Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Aktualnie gmina nie posiada na swoim obszarze dużych, zorganizowanych, ogólnodostępnych ośrodków rekreacyjnych i wypoczynkowo-sportowych. Posiada natomiast dogodne warunki i możliwości rozwoju rekreacji i wypoczynku indywidualnego

Na terenie Gminy Kruszyna zlokalizowane są następujące obiekty zabytkowe:

- Zespół Pałacowy w Kruszynie z XVII w. (rejestr nr A/209 z 1978 roku) wzniesiony w 1630 roku przez Kacpra Denhoffa w stylu późnorennesansowym na planie czworoboku z dziedzińcem, według projektu architektonicznego Tomasza Ponciniego. W parku znajduje się pustelnia Denhoffa z drugiej połowy XVII w. oraz kaplica Sobieskiego z końca XVII w.

Rys. Nr 2 Zespół Pałacowy w Kruszynie

- Park – powierzchnia wynosi 7,51 ha, z różnorodnym gatunkowo starodrzewiem, stawami i, dwa kanały wodne w południowej części parku. Różnorodność gatunków drzew i zadrzewień tworzy zmianę charakteru parku na krajobrazowy.
- Zespół Kościoła Parafialnego p.w. św. Macieja Apostoła z XVII w.(rejestr nr A/210 z 1978 roku).

Rys. Nr 3 Zespół Kościoła Parafialnego p.w. św. Macieja Apostoła

- Barokowy cmentarz przykościelny otoczony XVII wiecznym murem z wnękami i strzelnicami kluczowymi, dzwonnica i plebania.
- Budynek dawnego zarządu dóbr – murowany dwukondygnacyjny klasycystyczny, powstały w XIX wieku.
- Cmentarz grzebalny z pierwszej połowy XIX wieku (rejestr nr A/412 z 1987 roku) w Kruszynie.
- stanowiska archeologiczne – strefa obserwacji archeologicznej,
- Jacków - młyn motorowy z 1939 roku (właściwie jego pozostałości po pożarze w 1999 roku),
- Kruszyna - pozostałości zespołu folwarcznego (XIX/XX), plebania z początku XX w., młyn motorowy (1904 roku),
- Lgota Mała - kaplica murowana,
- Łęg - młyn wodny (obecnie tartak) z 1920 roku, dom drewniany z pocz. XX w.,

- Teklinów - dom pożydowski na stacji kolejowej,
- Widzów - kościół parafialny (z 1910 roku), pozostałości zespołu folwarcznego (XIX/XX) ob. stadnina koni, młyn motorowy z lat dwudziestych XX w.
- Wikłów - pozostałości zespołu dworskiego z pocz. XX w. (własność nadleśnictwa Gidle), miejsce po cmentarzu wojennym.

W okolicy rzeki Warty (100 metrów od rzeki) zlokalizowany jest ośrodek wypoczynkowy w Łęgu, oferujący całoroczny wynajem pokoi i domków campingowych oraz możliwość rozbicia namiotów. Na terenie ośrodka można uprawiać sporty takie jak tenis stołowy, piłka siatkowa, koszykówka, bilard i jazdę konną.

Rys. Nr 4 Ośrodek wypoczynkowy w Łęgu

W miejscowości Widzów znajduje się Stadnina Koni posiadająca długoletnią historię. Stadnina powstała w końcu XIX w. Obecnie jest własnością Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa i hoduje się w niej około 130 szt. koni pełnej krwi angielskiej oraz stado liczące kilkaset sztuk krów mlecznych.

Rys. Nr 5 Stadnina Koni w Widzowie

Obsługę ruchu komunikacyjnego przy drodze krajowej nr 1 prowadzi Zajazd Kruszyzna w Wikłowie specjalizujący się w gastronomii i hotelarstwie. Jest to wspaniałe miejsce nie tylko wypoczynkowe, ale również rekreacyjne, posiadające bogatą ofertę: 80 miejsc pokojowych, siłownię, saunę, kort tenisowy, restaurację, bar, grill zewnętrzny, dwie sale konferencyjne, możliwość przejażdżek konnych.

Rys. Nr 6 Zajazd Kruszyna w Wiklowie

Ponadto obsługę podróżnych prowadzą cztery mniejsze obiekty gastronomiczne, dwie stacje paliw i parkingi.

Rys. Nr 7 Zajazd Leśny w Łęgu

Wszystkie w/w obiekty nie są w pełni wykorzystane ze względu na małą ilość turystów, co związane jest z brakiem odpowiedniej promocji.

2. Zadania polegające na poprawie sytuacji w Gminie Kruszyna

Rozwój rolnictwa oraz terenów wiejskich

Założenia ogólne:

Funkcja rolnicza będzie nadal wiodącą w rozwoju gospodarczym Gminy. Zakłada się konieczność jej odbudowy i wzmocnienia ekonomiczno – organizacyjnego. Proces, rozłożony w czasie, będzie uzależniony jednak od ogólnej polityki rolnej oraz poziomu rozwoju gospodarczego kraju. Wsparcie będzie dotyczyć:

- Inwestycji w gospodarstwach rolnych
- Przechodzenia na wcześniejsze emerytury rolników
- Tworzenie nowoczesnych, konkurencyjnych gospodarstw rolnych.

Zadania:

Zakłada się realizację następujących zadań:

- Poprawę władania i użytkowania gruntów i tworzenie efektywnej struktury agrarnej
- Przekazanie części gruntów na cele nierolnicze: pod zalesienia, urządzenia rekreacyjne, infrastrukturę techniczną, socjalną, mieszkaniową
- Zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo
- Przeznaczenie części gruntów na uprawy energetyczne
- Przeznaczenie części zasobów trwałych (budynków i budowli) nieprzydatnych dla rolnictwa na cele nierolnicze
- Wykorzystanie zasobów indywidualnych gospodarstw rolnych o odpowiednich uwarunkowaniach organizacyjnych na rzecz innych, pozarolniczych kierunków, szczególnie w dziedzinie usług rekreacyjnych (agroturystyka)
- Poprawa wiedzy fachowej rolników i ich rodzin.

Realizacja:

- Podjęcie działań w celu najlepszego wykorzystania użytków rolnych i obiektów.
- Powstanie szans na zmianę zawodu i możliwości zatrudnienia w innych niż rolnictwo zajęciach
- Rozwój rolnictwa ekologicznego – produkcja zdrowej żywności.
- Program zalesień
- Poprawa walorów przyrodniczych i krajobrazowych regionu
- Poprawa ładu w gospodarce przestrzennej
- Racjonalizacja struktury użytkowania ziemi.
- Opracowanie koncepcji realizacji programu z możliwością pozyskania w perspektywie subwencji na zalesianie gruntów rolnych z UE i budżetu państwa.

Rozwój infrastruktury technicznej

Założenia ogólne:

Infrastruktura stanowi jeden z podstawowych elementów, który kształtuje możliwości rozwoju gospodarczego oraz wpływa na jakość życia mieszkańców gminy. Dobre bądź słabe wyposażenie w urządzenia infrastruktury technicznej sprzyja bądź uniemożliwia rozwój większości inicjatyw gospodarczych. Infrastruktura jest czynnikiem hamującym bądź przyspieszającym przekształcenia jakościowe szczególnie na obszarach wiejskich. Stwarza warunki do rozwoju przedsiębiorczości.

Wzbogaca ofertę inwestycyjną i jej atrakcyjność. Powiększenie stanu oraz modernizacja infrastruktury technicznej gminy jest głównym celem strategicznym jej rozwoju.

Zadania:

Zadania strategiczne w sferze infrastruktury technicznej obejmują:

- Działania prowadzące do zmniejszenia różnicy w wyposażeniu obszaru w infrastrukturę techniczną w stosunku do krajów UE i przodujących gmin w województwie.
- Rozbudowę kanalizacji sanitarnej
- Rozbudowę i modernizację dróg lokalnych i dojazdowych do wsi
- Pozyskanie środków z zewnątrz (fundusze unijne oraz z budżetu państwa).
- Poprawę nawierzchni dróg powiatowych i gminnych.
- Zagospodarowanie terenów i obiektów w centrum wsi na cele publiczne, szczególnie we wsiach Bogusławice i Kruszyna.

Realizacja:

Stan obecny nie odpowiada potrzebom rozwoju gospodarczego, dlatego niezbędny jest rozwój następujących dziedzin:

- Sieć kanalizacyjna - skanalizowanie wszystkich miejscowości (budowę kanalizacji sanitarnej).
- Gospodarka ściekami i odpadami stałymi - zorganizowanie systemu recyklingu (ustawienie we wszystkich miejscowościach Gminy odpowiednich pojemników), likwidację dzikich wysypisk
- Telekomunikacja – należy utrzymać dotychczasowe tempo przyrostu połączeń telefonicznych na terenie Gminy oraz usprawnić telekomunikację poprzez zapewnienie pełnej dostępności użytkowników do internetu.
- Drogi i transport – sukcesywna poprawa stanu dróg oraz zapewnienie komunikacji PKS między sołectwami oraz rozwój usług związanych z obsługą komunikacji (warsztaty napraw, wulkanizacja).
- Energetyka – rozbudowa istniejących linii i urządzeń energetycznych na terenach przeznaczonych do zabudowy
- Gazownictwo – przystąpienie do gazyfikacji Gminy

Rozwój infrastruktury społecznej

Założenia ogólne:

Społeczna infrastruktura gminy to sieć urządzeń i obiektów współpracujących ze sobą na zasadzie różnorodnych współzależności, zaspakajających potrzeby ludności przy wzrastających potrzebach cywilizacyjnych.

Obecny poziom obsługi ludności w Gminie jest zróżnicowany. Różne jej grupy mają zróżnicowane potrzeby w zakresie rodzaju, poziomu usług bądź częstotliwości ich użytkowania. Celem strategicznym będzie, zatem osiągnięcie poprawy poziomu usług w zakresie oświaty, kultury, sportu, ochrony zdrowia i rekreacji na terenie Gminy.

Zadania:

- Zwiększenie dostępności mieszkańców do wszystkich elementów infrastruktury społecznej

- Rozwój kultury i sportu, stworzenie warunków do uprawiania sportu i rekreacji
- Poprawa poziomu wykształcenia mieszkańców
- Obniżenie poziomu bezrobocia w gminie
- Poprawa stanu technicznego bazy oświatowej
- Rozszerzenie oferty kulturalnej i sportowej Gminy wobec mieszkańców
- Wprowadzenie imprez promujących Gminę .

Realizacja:

- Kształcenie młodzieży wiejskiej
- Remonty obiektów szkół (wg potrzeb)
- Utworzenie pracowni językowych i komputerowych oraz gabinetów przedmiotowych
- Przystosowanie obiektów dla osób niepełnosprawnych
- Zapewnienie dowozu do szkół oraz ulgowych biletów szkolnych PKS (PKP) na trasach przejazdu do szkół w innych miejscowościach.
- Wdrożenie systemu podnoszenia poziomu edukacji dla dorosłych poprzez programy kształcenia rolników, program edukacji agroturystycznej, cykl zajęć z warzywnictwa, sadownictwa, uprawy owoców miękkich, hodowli bydła
- Uczestniczenie w organizowanych przez Zarząd Województwa Śląskiego konkursach np. „Piękna wieś województwa śląskiego”
- Organizowanie plenerów artystycznych (malarstwo – rzeźbiarskich) w zespole parkowo – pałacowym

Aktywizacja miejscowego rynku pracy i ograniczenie bezrobocia. Rozwój przedsiębiorczości

Założenia ogólne:

Głównym problemem gminy Kruszyna jest nadmiar siły roboczej występujący w kilku postaciach:

- Bezrobocia jawnego
- Bezrobocia ukrytego

Szansą dla gminy jest aktywacja nadwyżek wiejskiej siły roboczej poprzez uruchomienie przedsięwzięć gospodarczych tworzących nowe miejsca pracy. Wymagają one jednak wsparcia ze strony Gminy i regionu.

Zadania:

- Wykorzystanie zasobów własnego gospodarstwa na rzecz innych, pozarolniczych form działalności gospodarczej, zwłaszcza w dziedzinie usług rekreacyjnych (agroturystyka)
- Rozwój rzemiosła
- Rozwój przemysłu drzewnego
- Kreacja miejsc pracy w innych usługach o charakterze specjalistycznym w zakresie obsługi ruchu turystycznego i tras komunikacyjnych, usług o charakterze proekologicznym, usług w dziedzinie dystrybucji artykułów spożywczych
- Kreacja miejsc pracy w systemie robót publicznych, zwłaszcza takich jak: budowa trasy rowerowej, drobne prace modernizacyjne, budowa i drobna modernizacja niektórych elementów sieci drogowej.
- Tworzenie warunków sprzyjających zagospodarowaniu nieczynnych obiektów kubaturowych (zespół pałacowo – parkowy, baza GS, baza SKR)

Realizacja:

Wobec bardzo szczupłych zasobów pieniężnych miejscowej ludności, zakłada się wykorzystanie poza lokalnych prywatnych środków kapitałowych. Ważne będzie wykorzystanie formalno-prawnych możliwości kredytowania preferencyjnego oraz uruchomienia systemowych ulg finansowych z tytułu podejmowania i rozszerzania produkcji materialnej i inicjowania nowych miejsc pracy. Zaleca się także podjęcie następujących działań:

- Szkolenia z zakresu drobnej przedsiębiorczości
- Utworzenia w Urzędzie Gminy punktu informacyjnego dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą
- Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości
- Organizowanie robót publicznych.

Rozwój funkcji turystycznej

Założenia ogólne:

Funkcja turystyki może mieć trojakie znaczenie:

- Dla mieszkańców stanowi nowe dodatkowe źródło dochodów
- Może być bazą turystyczną dla mieszkańców miast położonych w sąsiedztwie bliższym lub dalszym (Częstochowa, Katowice)
- Rozwija świadomość ekologiczną.

Strategia rozwoju turystyki w gminie stanowi element programu regionalnego i powiatowego. Celem takich strategii jest zrównoważony rozwój produktu turystycznego w stosunku do uwarunkowań występujących w gminie i grupie gmin otaczających.

Dopuszcza się rozwój form:

- Pobytowych, tj. pobyt w obiektach letniskowych, pobyt na polach namiotowych, campingowych Wymaga to utworzenia nowych obiektów zagospodarowania turystycznego, przygotowania odpowiedniej infrastruktury na obszarach przewidzianych do wprowadzania nowych elementów zagospodarowania turystycznego.
- Szkoleniowych
- Konferencyjnych

Zadania:

- Modernizacja istniejącej infrastruktury turystycznej
- Wyznaczenie szlaków turystycznych, postawienie tablic informacyjnych, pomników przyrody, obiektów zabytkowych
- Budowa nowej infrastruktury turystycznej
- Rozwój agroturystyki
- Budowa tras rowerowych i turystyki pieszej
- Utworzenie bazy noclegowej w oparciu o istniejące obiekty
- Promocja turystyki w gminie
- Budownictwo letniskowe – wydzielenie nowych terenów
- Przygotowanie kadry obsługi turystycznej
- Poprawa świadomości ekologicznej

Realizacja:

Polecane formy turystyki:

- Turystyka piesza:
  - weryfikacja, oznakowanie i opisanie szlaków z podziałem na trasy lokalne i tranzytowe,
  - reaktywowanie turystyki młodzieżowej z udostępnieniem schroniska młodzieżowego (na bazie szkół podstawowych)
- Turystyka rowerowa:
  - wyznaczenie szlaków turystyki rowerowej,
  - opracowanie i wdrożenie programu międzygminnego rozwoju tras rowerowych
- Rekreacja
- Jeździectwo:
  - Promocja tej formy turystyki aktywnej
  - Wytyczenie tras jazdy konnej
  - Rozwijanie jeździectwa z wykorzystaniem bazy gospodarstw agroturystycznych i prywatnych ośrodków jazdy konnej
- Myślistwo
- Turystyka aktywna
- Turystyka zagraniczna – przygotowanie informacji turystycznych, w co najmniej dwóch wersjach językowych
- Turystyka sentymentalna – wprowadzenie do programów pobytów sprzedaży lokalnych produktów turystycznych
- Pobyt turystów indywidualnych i grup tranzytowych:
  - Przygotowanie w zależności od lokalizacji bazy hotelowej kilku wariantów 2-3 dniowych pobytów objazdowych na terenie powiatu (przyroda, osobliwości, zabytki sakralne i kulturowe, folklor)
  - Aktywna promocja przyjazdów turystów na organizowane w powiecie imprezy sportowe i kulturalne

Baza turystyczna

- a) Pole namiotowe (biwakowe) i camping – wzbogaci infrastrukturę turystyki pieszej, rowerowej oraz jeździectwa
- b) Schroniska młodzieżowe i obiekty kolonii – na bazie obiektów szkolnych utworzenie schroniska młodzieżowego (sezonowego) oraz w szkołach podstawowych utworzenie ośrodków kolonijnych dla dzieci i młodzieży.
- c) Zajazdy – Zajazd „Kruszyna”
- d) Budownictwo letniskowe:
  - wyposażenie obiektów letniskowych w urządzenia zabezpieczające przed degradacją środowiska
  - wprowadzenie elementów zieleni izolującej pomiędzy poszczególnymi koloniami
- e) Obiekty agroturystyczne – agroturystyka stanowić może główne ognisko rozwoju turystyki w Gminie.

Etapy działania w celu aktywizacji agroturystyki:

- Sporządzenie listy gospodarstw zainteresowanych przygotowaniem i udostępnianiem swojej bazy dla potrzeb agroturystyki (Urząd Gminy, Sołtysi)

- Przygotowanie oferty szkolenia z zakresu prowadzenia działalności agroturystycznej (Urząd Gminy)
- Przystosowanie gospodarstw do wymogów przyjmowania turystów (właściciele gospodarstw)
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej (przygotowanie reklam, tablic informacyjnych, informacji o atrakcyjnych obiektach turystycznych)
- Promocja agroturystyki, utworzenie punktu informacyjnego

3. Realizacja zadań i projektów

RODZAJ PROPONOWANYCH DZIAŁAŃ	INSTRUMENTALIZACJA DZIAŁAŃ (przykładowa)
I. Działania informacyjno - promocyjne dotyczące:	
1. gospodarki danego obszaru i jego potrzeb	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawienie ofert inwestycyjnych • promocje obszarów rodzajów działalności, nowych możliwości produkcyjnych
2. istniejących bądź potencjalnych barier rozwoju	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie lokalizacji i działalności szkodzących naturalnemu środowisku.
3. warunków kształtujących dochody potencjalnych inwestorów	<u>informacje o możliwościach:</u> <ul style="list-style-type: none"> • uzyskania środków na sfinansowanie danej inwestycji • kosztach uzyskania kredytów, • możliwych ulgach i zachętach, • opłatach za gospodarcze korzystanie ze środowiska, • karach za przekroczenie dopuszczalnych norm zanieczyszczenia, • o cenach gruntów budowlanych itp.
4. szeroko pojętych działań marketingowych dotyczących danego obszaru.	<ul style="list-style-type: none"> • działalność publicystyczno-wydawnicza, dostarczająca informacji np. na temat zamierzeń władz lokalnych • działalność szkoleniowa, (seminaria, szkolenia, kursy i sympozja), • opracowanie i rozpowszechnianie w formie broszur, katalogów, materiałów reklamujących walory użytkowe i udogodnienia dotyczące inwestowania i funkcjonowania podmiotów.
II. Działania organizatorskie z:	
1. realizacją podstawowych zadań własnych gminy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa gminnych dróg, ulic, placów oraz organizacja ruchu drogowego, • budowa kanalizacji,
2. kreowaniem przedsiębiorczości prywatnej	<ul style="list-style-type: none"> • uruchamianie inkubatorów przedsiębiorczości,
3. tworzeniem związków wspólnot i innych przedsięwzięć w celu realizacji określonych zadań	<ul style="list-style-type: none"> • związki i porozumienia komunalne, • stowarzyszenia gmin, wójtów, burmistrzów, • sejmik samorządowy,
III. Działania o charakterze administracyjno – prawnym:	
1. wydawanie przepisów gminnych	<ul style="list-style-type: none"> • zasady zarządzania mieniem gminy, • statut gminy i organizacji urzędów i instytucji, • przepisy porządkowe,
2. ewidencjonowanie działalności gospodarczej i udzielanie zezwoleń	<ul style="list-style-type: none"> • skrócenie terminów, udostępnienie formularzy, druków w formie elektronicznej

na prowadzenie działalności nie wymagającej koncesji	
3. utrudnienia i ułatwienia lokalizacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • uproszczenie trybu podejmowania decyzji lokalizacyjnych, • załatwianie spraw związanych z podjęciem decyzji lokalizacyjnych w jednym miejscu, • informacja o obszarach (strefach), gdzie zakazana jest wszelka działalność inwestycyjna, • określenie nieprzekraczalnego terminu załatwienia spraw, • wcześniejsze przygotowanie terenu,
4. gospodarka gruntami	<ul style="list-style-type: none"> • uregulowanie spraw związanych z własnością, • dogodne formy udostępniania gruntów, • kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej • scalanie gruntów
IV. Działania o charakterze ekonomiczno - finansowym	
1. podatki i opłaty lokalne	<ul style="list-style-type: none"> • elastyczna polityka podatkowa • wprowadzenie ulg i zwolnień z podatków i opłat lokalnych, • preferowanie podmiotów kształtujących nowe miejsca pracy
2. podatki, w których władza lokalna ma swój udział	<ul style="list-style-type: none"> • udzielanie ulg lub zwolnień w ściśle określonych przypadkach np. dla działalności służących powstawaniu nowych miejsc pracy
3. opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i kary z tytułu jego zanieczyszczenia	<ul style="list-style-type: none"> • podwyższenie opłat za korzystanie z ujęć wodnych i pobór wody, za odprowadzanie ścieków do wód, za wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza, za usuwanie drzew, za wykorzystanie gruntów rolnych i leśnych na inne cele niż rolnicze i leśne, • nakładanie kar pieniężnych z tytułu niedotrzymania warunków korzystania ze środowiska • ustalenie cen na usługi komunalne,
4. kredyty i zasady ich udzielania	<ul style="list-style-type: none"> • udzielanie gwarancji kredytowych w tym podmiotom, które zaciągają kredyt na inwestycje służące ochronie środowiska czy na działalność wykorzystującą zasoby lokalne, • obniżanie stopy oprocentowania kredytów przeznaczonych na określone cele, • preferencje w uzyskaniu tych kredytów,

4. Analiza SWOT

WALORYZACJA				
Cecha	Mocne strony	Slabe strony	Zagrożenia	Możliwości
1. POŁOŻENIE	<ol style="list-style-type: none"> Położenie bezpośrednio w sąsiedztwie Radomska i Częstochowy. Korzystne położenie komunikacyjne na trasie Gdańsk – Częstochowa – Cieszyn oraz na trasie Piotrków Trybunalski – Częstochowa. Bliskie sąsiedztwo miejscowości jako miejsca kultury religijnej.	<ol style="list-style-type: none"> Zły stan techniczny dróg powiatowych i dróg gminnych. Niekorzystne parametry techniczne niektórych dróg. Nieregularny kształt gminy, podzielonej dużymi kompleksami leśnymi na dwie części. Małe urozmaicenie terenu pod względem morfologicznym.	<ol style="list-style-type: none"> Ograniczenie aktywności gospodarczej Gminy. Utrudnienia w bezpieczeństwie ruchu kołowego. Zakaz zabudowy terenów dolin rzecznych z uwagi na ochronę ich walorów przyrodniczych i zagrożenia powodziowego.	<ol style="list-style-type: none"> Rozwój gospodarczy w ramach regionu. Wykorzystanie terenów Gminy jako zaplecza rekreacyjnego dla mieszkańców <p>Częstochowy, Radomska i Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego.</p>

<p>2. WALORY ŚRODOWISKA GEOGRAFICZNO – PRZYRODNICZEGO</p>	<p>1. Sprzyjające warunki do rozwoju turystyki wynikające z położenia gminy na obrzeżach aglomeracji częstochowskiej o dużym popycie na usługi turystyczne – rekreacyjne.</p> <p>2. Duża lesistość gminy.</p> <p>3. Duże kompleksy lasów państwowych.</p> <p>4. Położenie w zlewni rzeki Warty wskazanej do ochrony wód powierzchniowych.</p> <p>5. Brak przemysłu silnie niszczącego środowisko.</p> <p>6. Atrakcyjność krajobrazowa i przyrodnicza środowiska naturalnego.</p> <p>7. Bezpośrednie zaplecze GOP-u.</p>	<p>1. Slabo rozwinięta infrastruktura turystyczna w stosunku do potencjału krajobrazowo – przyrodniczego.</p> <p>2. Strefa ochronna od linii kolejowej (drgania, hałasy).</p> <p>3. Strefa ochronna od linii energetycznej 400, 200 i 110 kV.</p> <p>4. Uciążliwości wynikające z oddziaływania drogi krajowej nr 1 i 91.</p> <p>5. Nieokreślony stan czystości wód powierzchniowych dopływów Warty.</p>	<p>1. Zły stan niektórych obszców na wsiach,</p>	<p>1. Projektowany zbiornik rekreacyjny w rejonie Łęgu.</p> <p>2. Budowa projektowanego kompleksu sportowo – rekreacyjnego w Kijowie (basen i boisko).</p> <p>3. Duże obszary zmeliorowane, podnoszące jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej,</p>
---	---	--	--	---

<p>3. OCHRONA ŚRODOWISKA</p>	<p>1. Występowanie terenów o walorach przyrodniczych wymagających ochrony dla ich zachowania. 2. Brak przemysłu silnie degradującego środowisko.</p>	<p>1. Nie rekultywowanie terenów po zakończonej eksploatacji. 2. Mała świadomość ekologiczna mieszkańców. 3. Zaśmiecanie parków, lasów, wód. 4. Dewastacja istniejących dóbr kultury.</p>	<p>1. Opóźnienia w realizacji inwestycji proekologicznych. 2. Duża część mieszkańców nie czuje bezpośrednio potrzeby ochrony środowiska, nie segreguje odpadów w domach. 3. Duże kompleksy leśne stwarzające zagrożenie pożarowe.</p>	<p>1. Utworzenie rezerwatu przyrody „Bagno Wiktorowskie”.</p>
<p>4. ROLNICTWO</p>	<p>1. Występowanie kompleksów gleb III i IV klasy bonitacyjnej wskazanych do intensywniej produkcji rolnej.</p>	<p>1. Średnio – korzystne warunki przyrodniczo – glebowe dla rozwoju produkcji rolniczej. 2. Spadek liczby mieszkańców zatrudnionych w rolnictwie. 3. Zła struktura agrarna – przewaga małych gospodarstw.</p>	<p>1. Niewłaściwa i niestabilna polityka rolno państwa. 2. Brak płynności finansowej gospodarstw powoduje ograniczenie produkcji i inwestowania. 3. Uwarunkowania makroekonomiczne – niskie ceny skupu, brak sprawnego rynku rolnego.</p>	<p>1. Kompleksy glebowo – rolnicze przydatne dla produkcji rolnej w południowej części Gminy. 2. Możliwość rozwoju agroturystyki jako dodatkowego źródła dochodu w gospodarstwach rolnych. 3. Możliwość przeprowadzenia restrukturyzacji gospodarstw, sfinansowanej przez UE lub kredyty preferencyjne.</p>

5.INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	<p>1. Linia kolejowa ze stacją i przystankiem – bezpośrednio połączenie ze Śląskiem i centrum kraju.</p> <p>2. Dobrze rozwinięta sieć drogowa na terenie gminy.</p> <p>3. Drogi krajowe nr 1 i 91 umożliwiające dobre połączenie z Częstochową, Śląskiem oraz centrum kraju.</p>	<p>1. Zły stan techniczny dróg gminnych i powiatowych.</p>	<p>1. Modernizacja drogi krajowej nr 1 do parametrów autostrady spowoduje likwidację dogodnego połączenia z Ośrodkami Częstochowa i Radomsko.</p>	<p>1. Adaptacja przebiegu istniejącej magistrali linii kolejowej, zwiększenie częstotliwości kursowania pociągów.</p> <p>2. Budowa alternatywnych połączeń Gminy z Częstochową i Radomskiem.</p> <p>3. Budowa chodników.</p> <p>4. Przebudowa skrzyżowań dróg gminnych oraz powiatowych z DK-1.</p> <p>5. Poprawa układu komunikacyjnego na terenie Gminy poprzez budowę, modernizację dróg i ulic.</p>
5.3. Zaopatrzenie w wodę	<p>1. Występowanie zasobów wód wglębnych przydatnych dla celów komunalnych, wymagających uzdatnienia.</p> <p>2. Zwodociągowanie terenów Gminy.</p> <p>3. Zasilanie Gminy z własnych ujęć.</p>			<p>1. Budowa stacji uzdatniania wody w Kruszyźnie.</p> <p>2. Rozbudowa sieci wodociągowej w Kijowie i w innych miejscowościach w zależności od potrzeb.</p>

5.4. Gospodarka ściekami i usuwanie odpadów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Posiadanie oczyszczalni ścieków w Widzowie. 2. Istniejące ciekły wodne do wykorzystania jako odbiorniki ścieków oczyszczonych. 3. Rozpoczęcie na terenie Gminy akcji selektywnej segregacji odpadów.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy. 2. Brak systemu segregacji odpadów. 3. Występowanie dzikich wysypisk. 4. Wywożenie odpadów na wysypisko do gminy Poczesna.	1. Znaczny stopień zagospodarowywania ścieków ze zbiorników przydomowych w sposób indywidualny.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planowana budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy wraz z pompowniami. 2. Wyposażenie wszystkich nieruchomości w pojemniki na odpady komunalne.
5.5. Telekomunikacja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobre rozwinięcie sieci telekomunikacji stałej i telefonii komórkowej, wszystkie miejscowości telefoniczowane.	1. Brak stałego dostępu do Internetu.		

<p>5.6. Elektroenergetyka, ciepłownictwo i gazownictwo</p>		<p>1. Brak sieci gazowej.</p>	<p>1. Możliwość rozbudowy systemu elektroenergetycznego w oparciu o istniejącą sieć średniego napięcia. 2. Możliwość zaopatrzenia Gminy (odbiorców Kruszyny i Bogustawic) w gaz ze stacji redukcyjno – pomiarowej w Łochyni (gmina Mykanów). 3. Zwiększenie liczby gospodarstw domowych wykorzystujących ekologiczne źródła energii. 4. Rozbudowa sieci średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych. 5. Poprawa stanu oświetlenia zewnętrznego miejsc publicznych i dróg. 6. Budowa sieci gazowej na terenie całej Gminy.</p>
--	--	-------------------------------	--

6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
6.2. Edukacja i kultura	1. Dobrze rozwinięta sieć szkół i gimnazjum oraz przedszkoli.	1. Brak szkoły średniej na obszarze Gminy. 2. Brak systemy edukacji pozaszkolnej i przekwalifikowań. 3. Posiadanie jednej biblioteki. 4. Brak placówki edukacyjno – kulturalnej dla młodzieży.	1. Żle przygotowana reforma edukacji. 2. Niż demograficzny. 3. Niedostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy.	1. Budowa sali gimnastycznej w gimnazjum w Widzowie. 2. Modernizacja szkół w Widzowie i Kruszynie. 3. Lepsze wykształcenie mieszkańców. 4. Uruchomienie aktywności mieszkańców w zakresie kultury i kultywowania tradycji.
6.3. Turystyka, sport i rekreacja	1. Korzystne położenie. 2. Atrakcyjne tereny rekreacyjne w dolinie Warty. 3. XVII wieczny zespół pałacowo – parkowy w Kruszynie. 4. Szeroki wachlarz oferty wypoczynkowo – rekreacyjnej. Zajazdu „Kruszyna” położonego przy drodze krajowej nr 1. 5. Lokalizacja ośrodka wczasowego w Łęgu. 6. Funkcjonowanie stadniny koni w Widzowie.	1. Brak wyznaczonych i zagospodarowanych terenów rekreacyjnych 2. Brak zbiorników wodnych o funkcji rekreacyjnej. 3. Powolny rozwój ogólnej infrastruktury technicznej. 4. Niedostateczna ilość obiektów świadczących usługi z zakresu małej gastronomii.	1. Drzewostany leśne uszkodzone w skutek działalności przemysłu ograniczają możliwości wykorzystania terenów dla funkcji rekreacyjnej. 2. Brak związków i stowarzyszeń sportowych.	1. Wyznaczenie terenów zabudowy letniskowej, a także do rozwoju turystyki i rekreacji, dotychczas niezagospodarowanych w rejonie Łęgu i Kijowa. 2. Budowa kompleksu sportów wodnych w miejscowości Łęg i Kijów. 3. Kreowanie nowych liderów Gminy poprzez sport.

<p>6.4. Służba zdrowia i opieka społeczna</p>	<p>1. Posiadanie gabinetów stomatologicznych. 2. Posiadanie specjalistycznych gabinetów i urzędzeń (USG).</p>	<p>1. Niedobór usług specjalistycznych z zakresu ochrony zdrowia, opieki społecznej.</p>	<p>1. Niskie dochody mieszkańców. 2. Nastroje pesymistyczne wśród pacjentów. 3. Bliskość większych ośrodków zdrowia.</p>	<p>1. Poprawa opieki medycznej podstawowej i specjalistycznej. 2. Restrukturyzacja i dostosowanie usług medycznych do potrzeb mieszkańców. 3. Poprawa ogólnego stanu zdrowia mieszkańców.</p>
<p>7. ROZWÓJ GOSPODARCZY</p>	<p>1. Działalność gospodarcza oparta o surowce miejscowe. 2. Tereny pod zabudowę mieszkaniową i letniskową.</p>	<p>1. Niska aktywność gospodarza mieszkańców. 2. Duży stopień rozdrobnienia własności gruntów rolnych. 3. Małe gospodarstwa rolne o niskiej intensywności produkcji. 4. Duży stopień rozdrobnienia własności komunalnej i Skarbu Państwa. 5. Przewaga funkcji rolniczych w gospodarce gminy, co przy złej sytuacji ekonomicznej tej branży ogranicza rozwój.</p>	<p>1. Wykluczenie lokalizacji inwestycji na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych. 2. Nieatrakcyjna polityka państwa w stosunku do małych i średnich firm. 3. Migracja młodych fachowców do większych ośrodków i miast. 4. Pogorszenie nastrojów społecznych. 5. Mały stan uzbrojenia terenów pod inwestycje.</p>	<p>1. Możliwość rozwoju usług przy drodze krajowej dla ruchu tranzytowego. 2. Występowanie złóż surowców mineralnych przydatnych dla potrzeb ceramiki budowlanej. 3. Rozwój turystyki. 4. Aktywacja gospodarza terenów wiejskich. 5. Napływ kapitału inwestycyjnego z zewnątrz. 6. Pozyskanie środków pomocowych z UE.</p>

<p>8. LUDNOŚĆ, ZATRUDNIENIE, BEZROBOCIE</p>	<p>1. Niewielki, w porównaniu z innymi gminami, spadek liczby ludności. 2. Niski, w porównaniu z średnią krajową, wskaźnik bezrobocia.</p>	<p>1. Proces starzenia się społeczeństwa. 2. Brak większych zakładów pracy na terenie Gminy, dających zatrudnienie mieszkańcom. 3. Ujemny przyrost naturalny 4. Brak firm związanych z zapleczem turystycznym – hotelarskim. 5. Brak wolnych miejsc pracy dla ludzi młodych. 6. Brak zorganizowania lokalnych przedsiębiorstw. 7. Słabo rozwinięte instytucje i usługi kulturalne.</p>	<p>1. Wzrost bezrobocia.</p>	
<p>9. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA</p>	<p>Poprawa warunków mieszkaniowych w ostatnich latach. Mała gęstość zaludnienia – 53 osoby/km². 1. Duży udział własności indywidualnej w strukturze zasobów mieszkaniowych.</p>	<p>Mały przyrost substancji mieszkaniowej. 1. Duże rozproszenie nieruchomości przeznaczonych pod budownictwo.</p>		<p>Realizacja nowej zabudowy w formie zorganizowanych osiedli zabudowy jednorodzinnej.</p>

<p>10. ZARZĄDZANIE I SAMORZĄDNOŚĆ GMINY</p>	<p>1. Kompetentny Wójt Gminy i sprawna Rada Gminy. 2. Stabilność władz (Wójt pełni funkcję kilka kadencji).</p>	<p>1. Duża odległość od ośrodków władzy wojewódzkiej.</p>	<p>1. Przekazywanie nowych zadań gminom przez administrację rządową bez odpowiedzialności finansowego. 2. Ustawiczne uszczuplanie funduszy rządowych na dofinansowanie inwestycji z zakresu zadań własnych gmin, przy równoczesnym niedostatecznym postępie partycypacji gmin w podziale dochodów budżetów państwa, 3. Ograniczenie samorządności gmin.</p>	
---	---	---	---	--

5. Cele strategiczne, operacyjne i szczegółowe rozwoju Gminy

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT określono grupę celów głównych rozwoju społeczno – gospodarczego gminy. Opisują one stan, który zamierza się osiągnąć w przyszłości określonej horyzontem czasowym strategii. Cele strategiczne wyznaczają kierunki działań oraz programy szczegółowe, będące kompromisem między potrzebami ekonomicznymi i społecznymi, a ograniczeniami określonymi zasadami zrównoważonego ekorozwoju.

5.1. Cel główny (nadrzędny)

Nadrzędny cel w gminie Kruszyna:

„Zapewnienie trwałego rozwoju gospodarczego (w tym tworzenie nowych miejsc pracy) poprzez rozwój zrównoważony uwarunkowany istniejącymi zasobami przyrodniczo – kulturowymi.”

5.2. Cele szczegółowe

5.2.1 Cele ekonomiczne

Polegają na kształtowaniu mechanizmów stymulujących efektywny rozwój gospodarczy gmin, zapewniający obniżenie bezrobocia oraz wzrost dobrobytu mieszkańców poprzez:

- rozwój rynku lokalnego
- rozwój usług rekreacyjnych i turystycznych
- rozwój średniej i małej przedsiębiorczości
- poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną oraz zapewnienie sprawnej komunikacji
- ochrona i regionalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego i krajobrazowego
- zachowanie tożsamości kulturowej obszaru
- zachowanie przestrzennych walorów Gminy
- utrzymanie produkcji rolnej na terenach tradycyjnej działalności rolniczej
- aktywizację zawodową mieszkańców
- restrukturyzację rolnictwa i modernizację wsi.

5.2.2 Cele społeczne

Polegają za poprawie jakości życia mieszkańców poprzez:

- zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania,
- poprawę dostępności i jakości usług zaspokajających potrzeby mieszkańców, w tym modernizacja szkoły w Widzowie
- zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej
- zapewnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną
- podniesienie standardu mieszkalnictwa
- obniżenie stopy bezrobocia w grupie młodzieży

5.2.3 Cele ekologiczne

Polegają na ochronie i racjonalnym gospodarowaniu zasobami środowiska przyrodniczego i krajobrazu poprzez:

- zahamowanie procesów degradacji środowiska,
- podejmowanie działań dla realizacji dolesień na gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa,
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- zachowanie istniejących walorów przyrodniczych obszaru,
- budowę zbiornika wodnego na cieku wodnym w rejonie Łęgu,
- ochronę zasobów będących podstawą rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem wód podziemnych,
- poprawę zdrowotnych warunków życia mieszkańców,
- zachowanie i ochronę dóbr kultury,

5.2.4 Cele kulturowe

Polegają na zachowaniu wartości zasobów dziedzictwa kulturowego i kształtowaniu atrakcyjnego wizerunku Gminy poprzez:

- zachowanie tożsamości kulturowej obszaru,
- zachowanie otwartych przestrzeni o walorach krajobrazowo – przyrodniczych,
- ochronę obiektów dziedzictwa kulturowego

5.2.5 Cele przestrzenne

Polegają na podnoszeniu ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania gminy oraz efektywności wykorzystania zasobów poprzez:

- uporządkowanie struktury zabudowy wsi,
- koncentrowanie działań dla poprawy stanu uzbrojenia terenów wskazanych do zainwestowania,
- dążenie do wyeliminowania konfliktów wynikających z różnych sposobów zagospodarowania i racjonalne wykorzystanie zasobów,
- współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie budowy tras rowerowych oraz w przeciwdziałaniu procesom degradującym środowisko przyrodniczo – kulturowe.

5.2.6 Cele infrastrukturalne

Polegają na rozwoju obiektów i urządzeń infrastrukturalnych poprzez:

- poprawę stanu technicznego i bezpieczeństwa na drogach gminnych poprzez ich modernizację,
- rozbudowę sieci drogowej o brakujące odcinki dróg i ulic
- rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej,
- budowę sieci gazowej na terenie Gminy

5.2.7 Cele publiczne

Polegają na współpracy z jednostkami i instytucjami w zakresie:

- utrzymania i przebudowy systemu retencji wód powierzchniowych i stanu ich czystości oraz ochrony zbiorników wód głębinowych,
- zalesiania gruntów o niskiej przydatności rolniczej oraz terenów skażonych,

- wzmocnienia rozwoju turystyki i rekreacji oraz z gminami sąsiednimi w zakresie:
- przeciwdziałania procesom degradującym środowisko przyrodniczo – kulturowe,
- budowy tras rowerowych łączących tereny osadnicze z terenami rekreacyjnymi.

5.3. Cele strategiczne Gminy

Celami strategicznymi Gminy są:

- **poprawa stanu ilości i stanu technicznego zasobów mieszkaniowych:**
  1. wydzielenie i przygotowanie nowych terenów dla rozwoju budownictwa jednorodzinnego, wielorodzinnego i letniskowego
  2. zagospodarowanie istniejącego budownictwa mieszkalnego na mieszkalnictwo z funkcją rekreacyjną.
- **ochrona środowiska naturalnego:**
  1. uregulowanie gospodarki odpadami stałymi poprzez:
    - likwidację dzikich wysypisk
    - segregację odpadów stałych w ramach opracowanego programu
    - systematyczne kontrole czystości posesji.
  2. realizacja koncepcji skanalizowania Gminy, z uwzględnieniem budowy indywidualnych oczyszczalni w miejscowościach nie przewidzianych do przyłączenia do gminnej oczyszczalni ścieków
  3. współdziałanie z gminami sąsiednimi w zakresie ograniczenia zanieczyszczeń rzeki Warty.
  4. ochrona istniejących zasobów leśnych i przyrodniczych.
  5. budowa stacji uzdatniania wody w Kruszyńcu.
  6. opracowanie programu odtworzenia i utrzymania wartości historyczno – przyrodniczych kompleksu parkowo – pałacowego, przy współudziale jego aktualnych właścicieli.
- **Rozbudowa infrastruktury społecznej poprzez:**
  1. tworzenie warunków dla powstawania i rozwoju nowych podmiotów gospodarczych.
  2. wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa na obszarze Gminy.
  3. promocję walorów rekreacyjnych i ekologicznych gminy w celu wzbudzenia zainteresowania inwestorów obsługujących ruch turystyczny oraz segment wypoczynkowo – rekreacyjny.
  4. wspieranie inicjatyw społecznych zmierzających do rozbudowy sieci połączeń telekomunikacyjnych.
  5. stworzenie większej dostępności mieszkańcom w zakresie korzystania przez nich z infrastruktury komunalnej (woda, ścieki, wywóz odpadów stałych, zaopatrzenie w energię elektryczną).

Dla realizacji celów strategicznych przewiduje się w szczególności wykonanie zadań inwestycyjnych przez Urząd Gminy, wyszczególnionych w tabeli nr 14.

Tabela Nr 14 – Zestawienie zadań Urzędu Gminy przewidzianych do realizacji w latach 2004-2006 i do roku 2015

Lp.	Nazwa zadania	Szacunkowy koszt	Przewidywane źródła finansowania
Na lata 2004-2006			
1	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Widzów	3.300.000,00	- Fundusze unijne - budżet Gminy - fundusze ochrony środowiska
2	Przebudowa drogi gminnej Kruszyna Bogusławice o dł. 2,0545 km	730.000,00	- „ -
3	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Widzów – II etap i w części wsi Teklinów	2.200.000,00	- „ -
4	Modernizacja kotłowni węglowej w budynku komunalnym z ogrzewaniem w Kruszynie	350.000,00	- „ -
5	Rozbudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w Kijowie	150.000,00	- „ -
6	Budowa stacji uzdatniania wody w Kruszynie	300.000,00	- „ -
7	Opracowanie projektu na budowę sali gimnastycznej przy Szkole w Widzowie	50.000,00	- „ -
8	Zagospodarowanie centrum wsi Bogusławice	150.000,00	- „ -
9	Opracowanie i aktualizowanie planów zagospodarowania przestrzennego – wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych	150.000,00	- „ -
Razem		7.380.000,00	
Na lata 2007-2015			
9	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole w Widzowie	1.200.000,00	- „ -
10	Budowa kanalizacji dla pozostałych wsi	20.000.000,00	- „ -
11	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Widzowie	800.000,00	- „ -
12	Budowa sieci wodociągowej w Bogusławicach	250.000,00	- „ -
13	Modernizacja kotłowni w Szkole Podstawowej w Jackowie	150.000,00	- „ -
14	Ocieplenie budynku ośrodka zdrowia w Kruszynie	250.000,00	- „ -
15	Ocieplenie budynku Szkoły Podstawowej w Jackowie	350.000,00	- „ -
16	Ocieplenie budynku Szkoły Podstawowej w Widzowie	460.000,00	- „ -
17	Ocieplenie budynku Szkoły Podstawowej w Lgocie Małej	500.000,00	- „ -
18	Budowa, przebudowa, modernizacja dróg gminnych o nawierzchniach pyłących, budowa chodników – 10 km	1.000.000,00	- „ -
19	Zagospodarowanie centrum wsi Kruszyna	500.000,00	- „ -
Razem		25.460.000,00	

6. Źródła finansowania planu rozwoju lokalnego w latach 2004-2006

6.1. Budżet Gminy Kruszyna

Bezpośrednim odzwierciedleniem sytuacji gospodarczej i ekonomicznej jest budżet Gminy. Jest on instrumentem w kreowaniu kierunkami rozwojowymi Gminy.

Analizę budżetu przeprowadzono w oparciu o dane sprawozdawcze za okres 2000 - 2003 oraz plan na rok 2004 r.

Podstawowym celem analizy budżetu Gminy Kruszyna jest wskazanie źródeł dochodów budżetowych, struktury oraz kierunków wydatkowania środków budżetowych. Zasadniczą część analizy ujęto w formie tabel i wykresów.

6.1.1 Uwarunkowania formalno – prawne budżetu

Podstawa prawna gospodarki finansowej gminy

- Ustawa z dn.26.11.1998 r o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 - 2003 (Dz. U. Nr 150 poz. 983 z późn. zm.)
- Ustawa z 26.11.1998 r o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155 poz. 1014, tekst jednolity Dz. U. Nr 15 poz. 148 z 2003 r.)
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dn. 16.05.1994 r (Dz. U. Nr 66 poz.286) dotyczące klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych oraz innych przychodów i rozchodów
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dn. 25.03.2003 w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów (Dz. U. Nr 68 poz. 634)

Ważniejsze źródła przychodów finansowych gminy

- Podatki i opłaty, w tym:
  - podatek rolny i leśny,
  - podatek od nieruchomości,
  - podatek od środków transportu,
  - podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych i prawnych,
  - podatki od spadków i darowizn,
  - inne podatki i opłaty,
- Opłaty skarbowe i inne,
- Odsetki za zwłokę,
- Odsetki od rachunków bankowych,
- Spadki, zapisy, darowizny,
- Subwencje dotacje,
- Nadwyżki budżetowe z lat poprzednich,
- Inne wpływy – przyznane gminie,
- Wpływy ze sprzedaży mienia,
- Środki UW na gospodarkę komunalną, opiekę społeczną itp.

Ważniejsze kierunki wydatków finansowych gminy

- wydatki ogółem,
- majątkowe,
- bieżące – w tym wynagrodzenia i pochodne,
- pozostałe wydatki.

Główne wydatki gminy według działów

- dotacje gminy, w tym do:
  - inwestycji budowlanych,
  - szkolnictwa,
  - ochrony zdrowia,
  - opieki społecznej,
  - gospodarki komunalnej i mieszkaniowej,
- fundusze, w tym między innymi na:
  - infrastrukturę wiejską,
  - fundusz socjalny,
- obronę cywilną

6.1.2 Ocena wyników

Ocena dochodów

Na dochody budżetu Gminy wpływają: dochody własne Gminy oraz inne dochody Gminy w formie dotacji, subwencji oraz udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa.

W analizowanych latach 2000 – 2004 dochody własne Gminy są znacznie niższe od innych dochodów Gminy i wahają się od 34,3 ÷ 38,8 % .

Dochody własne Gminy (Tabela Nr 15) są w znacznym stopniu zależne od Gminy. W dochodach własnych Gminy dominują wpływy z dwóch podatków – rolnego i od nieruchomości. Wynika to z naturalnego usytuowania Gminy, rozmiarów gospodarki rolnej, a także poziomu ulg, zwolnień lub obniżzeń w stosunku do ustawowych, stawek jednostkowych. Na wysokość i wielkość podatków wpływ mają decyzje samorządu gminnego. W omawianych latach zaznacza się tendencję wzrostową tej grupy dochodów.

W grupie innych dochodów Gminy największy udział mają subwencje i dotacje, które są zależne od zakresu zadań zleconych gminie i stanowią ponad 65,7 % udziału w strukturze dochodów. Wyżej wymienione środki nie zależą od samorządu lokalnego.

W strukturze dochodów wg działów (Tabela Nr 16) dominują różne rozliczenia (52,7 ÷ 56,6 %) oraz dochody od osób prawnych (ok. 27 %). Istotną pozycję zajmuje opieka społeczna ok. 5 % w strukturze dochodów.

Ocena wydatków

Struktura wydatków gminy wg rodzaju wykazuje znaczącą pozycję wydatków bieżących średnio w granicach 77 %, pozostałe 23 % wydatków stanowią wydatki majątkowe.

Największy udział w strukturze wydatków według klasyfikacji budżetowej stanowią wydatki na oświatę i wychowanie od 43,6 ÷ 66,7 %. Drugą co do wielkości pozycję stanowią wydatki na administrację publiczną w gminie w granicach 12 %.

Bardzo mały udział wydatków ponoszony jest na kulturę fizyczną i sport, turystykę i wypoczynek oraz ochronę zdrowia.

Zestawienie dochodów i wydatków gminy w latach 2000 – 2004 przedstawiają poniższe tabele i wykresy.

Tabela Nr 15 - Dochody budżetu według struktury rodzajowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	WYKONANIE				PLAN 2004
	2000	2001	2002	2004	
Dochody ogółem, w tym:	4 985 610	6 240 062	7 119 226	6 980 177	7 039 677
1. Dochody własne budżetu	1 708 989	2 350 920	2 410 836	2 774 341	2 730 896
2. Dotacje	688 040	795 504	1 250 364	573 460	353 261
3. Subwencje	2 588 581	3 093 638	3 439 026	3 632 378	3 955 520

**Dochody budżetu według struktury rodzajowej w latach 2000 – 2004
(dane w zł)**

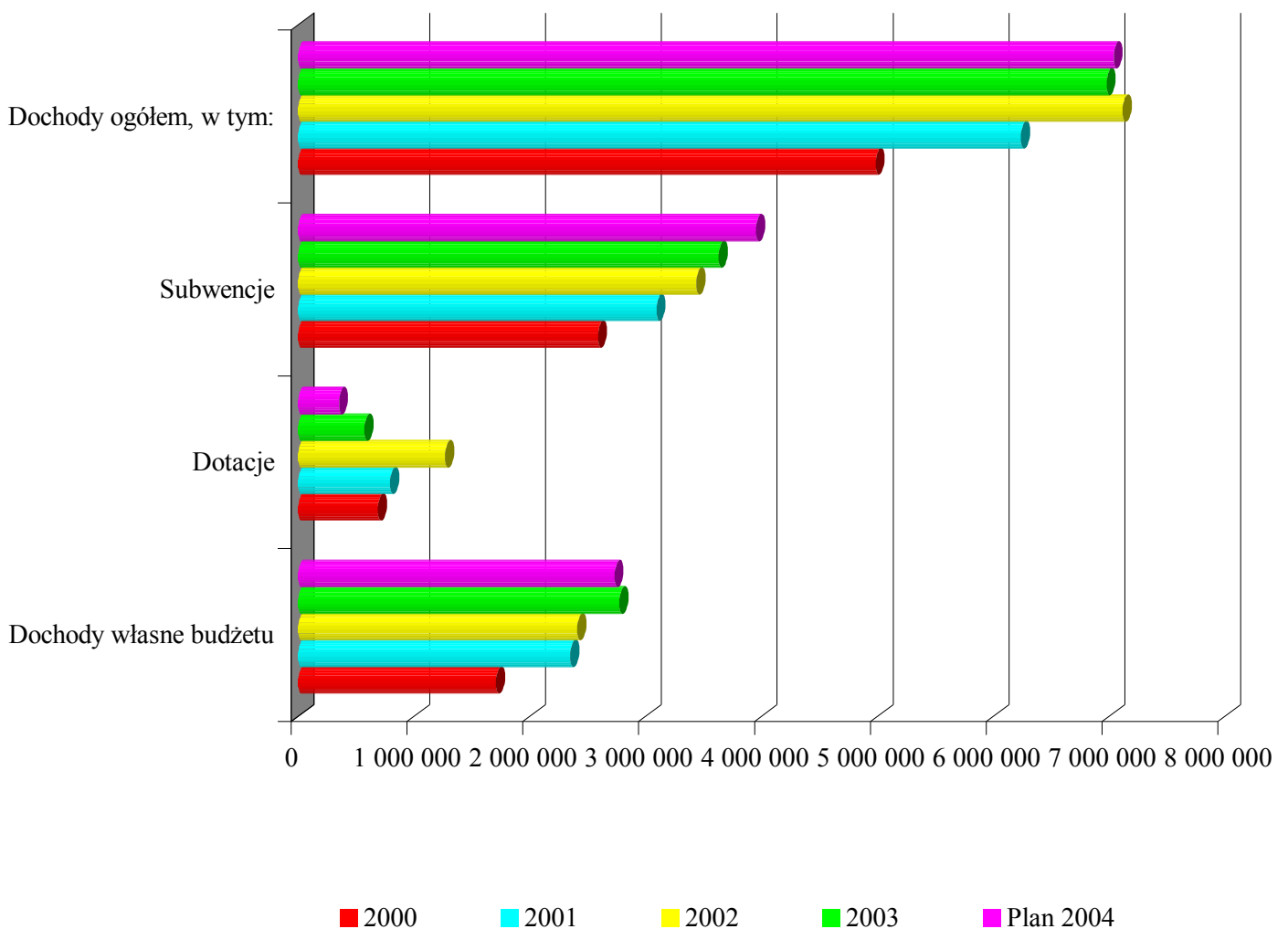

Tabela Nr 16 - Dochody budżetu według klasyfikacji budżetowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	WYKONANIE				PLAN 2004
	2000	2001	2002	2003	
Dochody ogółem, W tym:	4 985 610	6 240 062	7 119 226	6 980 177	7 039 877
010 – Rolnictwo i łowiectwo	2 944	125 000	47 161	35 023	1 800
400 – Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	130 964	173 386	196 255	186 200
600 – Transport i łączość	43 910	38 250	5 000	25 295	0
700 – Gospodarka mieszkaniowa	184 904	75 927	168 472	197 705	113 500
710 – Działalność usługowa	0	0	1 970	1 500	1 000
750 – Administracja publiczna	139 559	61 094	63 990	56 460	34 092
751 – Urzędy naczelných organów władz państwa	6 435	8 630	13 118	12 197	761
754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0	0	0	7 083	7 594
756 – Dochody od osób prawnych i fizycznych	1 371 217	1 577 936	1 819 690	1 921 943	2 196 384
758 – Różne rozliczenia	2 626 396	3 116 913	3 470 680	3 663 558	3 986 751
801 – Oświata i wychowanie	207 935	624 672	293 753	75 701	23 800
851 – Ochrona zdrowia	0	83 262	65 906	114	0
853 – Opieka społeczna	345 278	327 197	415 245	370 455	268 407
854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	0	28 517	29 195	28 246	0
900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	57 032	41 700	551 660	388 642	219 588

**Struktura dochodów budżetu według klasyfikacji budżetowej
(dane w %)**

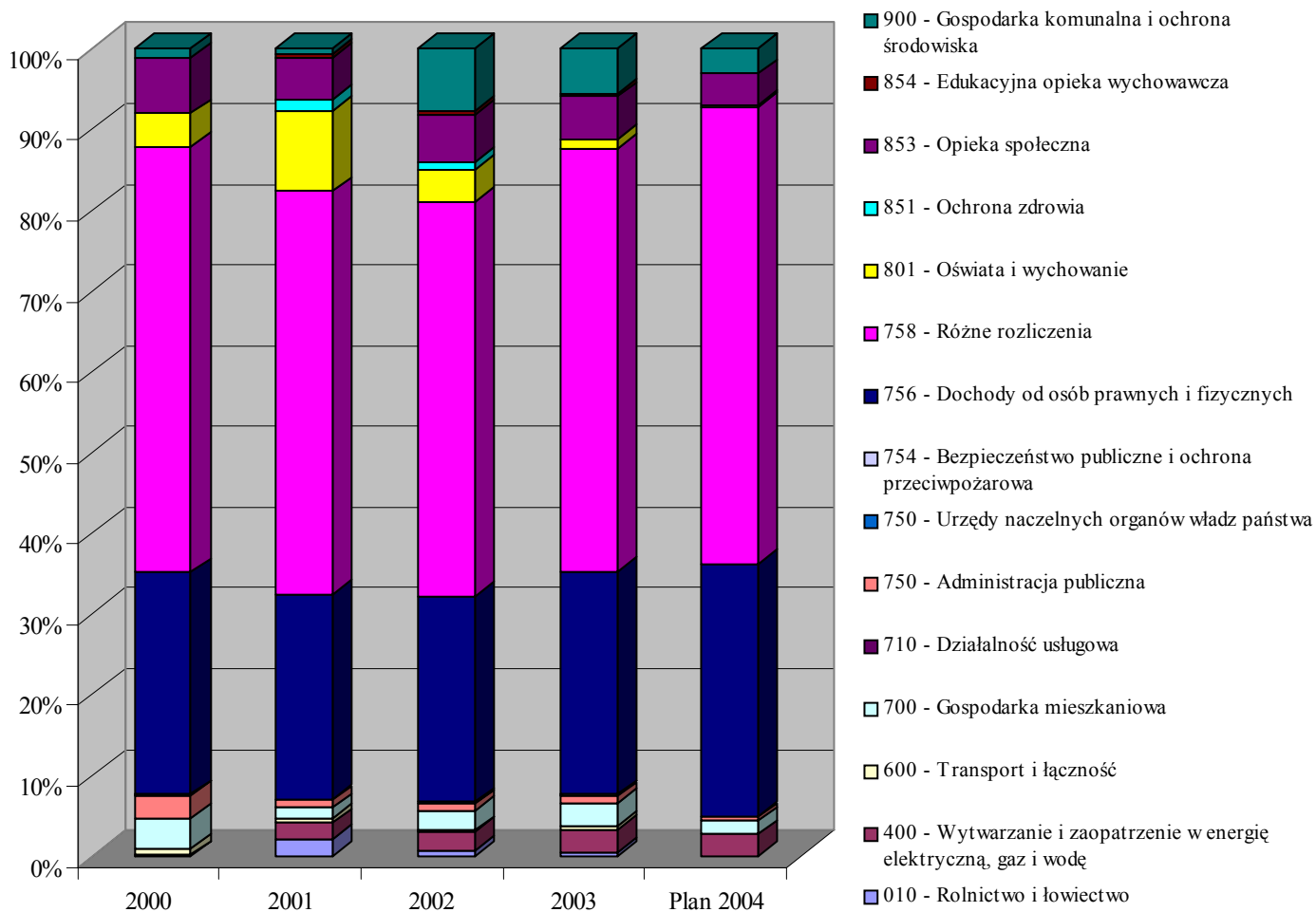

Tabela Nr 17 - Wydatki budżetu według struktury rodzajowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	WYKONANIE				PLAN 2004
	2000	2001	2002	2003	
Wydatki ogółem, w tym:	5 866 231	5 717 587	9 487 472	7 208 442	6 723 126
1. Wydatki majątkowe	1 289 781	992 560	4 272 226	1 490 448	543 486
2. Wydatki bieżące	4 576 450	4 725 027	5 215 246	5 717 994	6 179 640

**Wydatki budżetu według struktury rodzajowej w latach 2000 – 2004
(dane w zł)**

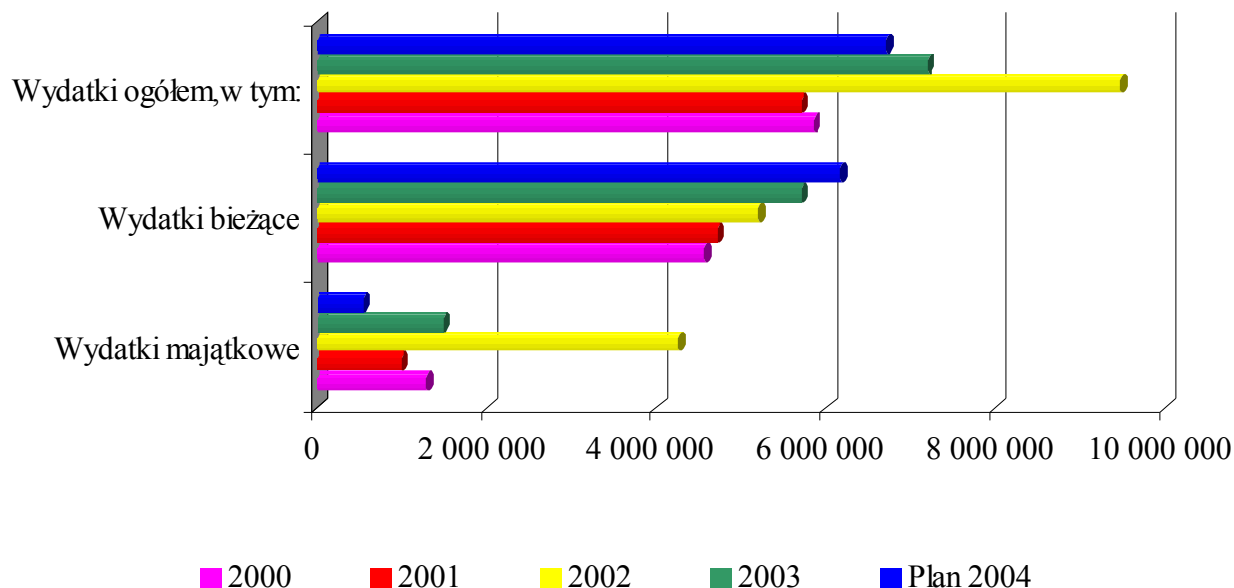

Tabela Nr 18 - Wydatki budżetu według klasyfikacji budżetowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	WYKONANIE				PLAN 2004
	2000	2001	2002	2003	
Wydatki ogółem, W tym:	5 866 231	5 717 587	9 487 472	7 208 442	6 723 126
010 – Rolnictwo i łowiectwo	648	3 350	4 775	65 088	8 500
400 – Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	112 654	135 293	188 687	178 500
600 – Transport i łącznie	225 202	237 615	178 602	156 602	100 000
700 – Gospodarka mieszkaniowa	166 906	21 286	23 175	26 041	50 000
710 – Działalność usługowa	0	32 482	39 564	10 264	71 000
750 – Administracja publiczna	737 316	770 116	781 088	864 745	862 092
751 - Urzędy naczelných organów władz państwa	6 435	8 630	13 118	12 197	761
754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0	40 727	33 667	90 817	52 594
756 – Dochody od osób prawnych i fizycznych	0	0	0	0	25 000
757 – Obsługa długu publicznego	0	2 252	433	53 816	57 500
758 – Różne rozliczenia	11 309	0	0	0	66 800

801 – Oświata i wychowanie	3 912 477	3 268 251	4 647 347	3 142 220	3 734 300
851 – Ochrona zdrowia	72 447	74 858	66 599	68 809	84 077
853 – Opieka społeczna	481 604	449 554	550 004	517 239	439 757
854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	0	432 122	519 493	544 718	0
900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	167 096	196 557	2 420 060	1 377 722	891 745
921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	64 393	52 133	58 904	69 475	79 000
926 – Kultura fizyczna i sport	20 398	15 000	15 350	20 002	21 500

Struktura wydatków budżetu według klasyfikacji budżetowej (dane w %)

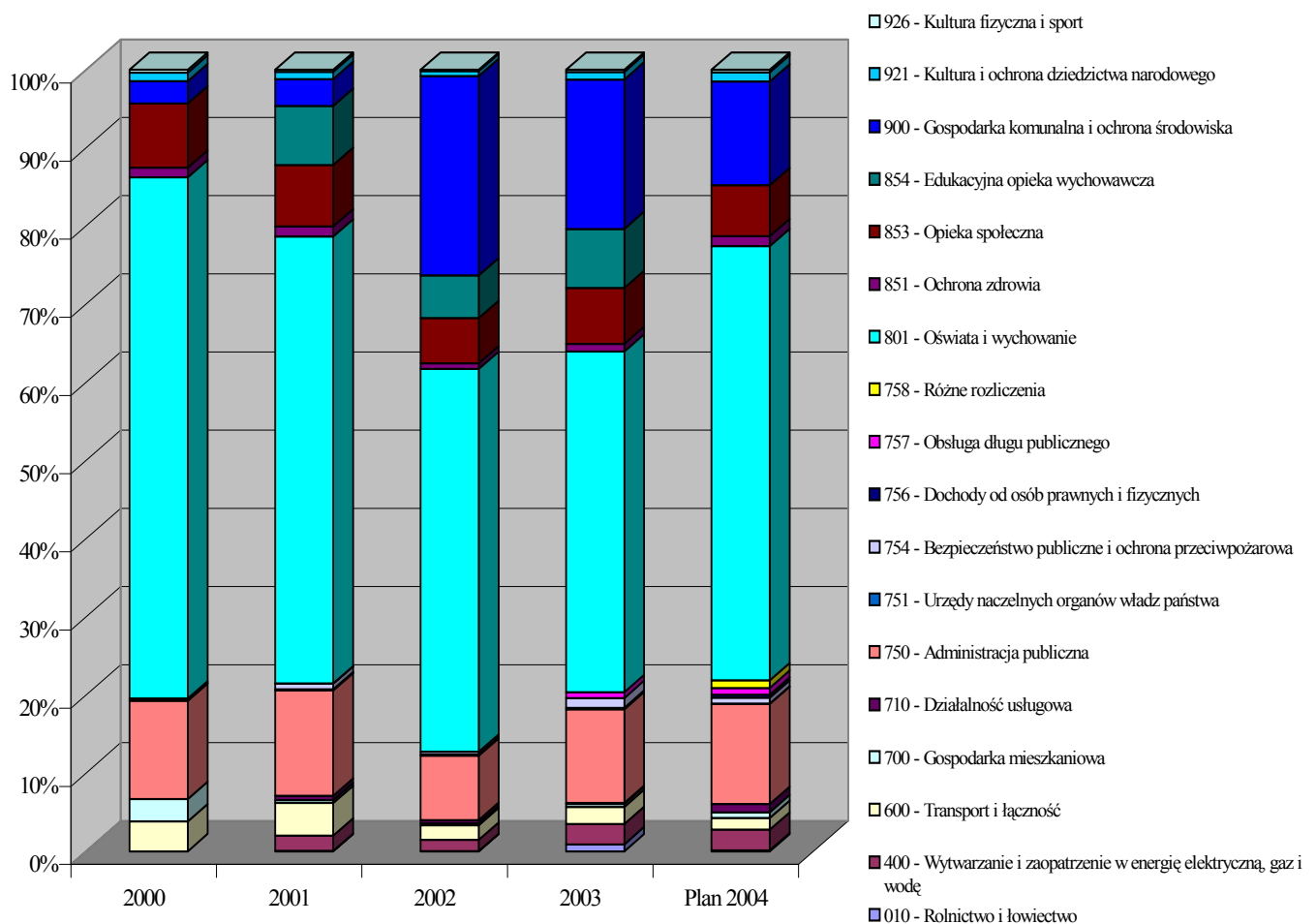

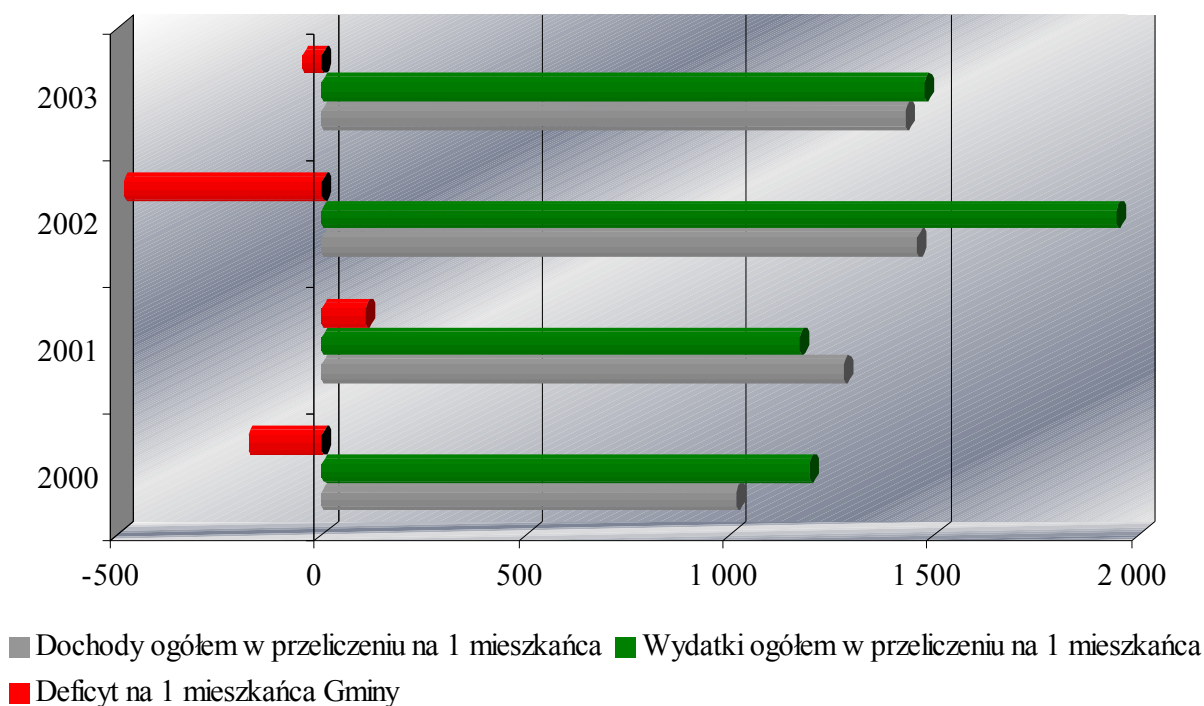
Tabela Nr 19 - Dochody ogółem Gminy Kruszyzna w przeliczeniu na 1 mieszkańca

WYSZCZEGÓLNIENIE	WYKONANIE			
	2000	2001	2002	2003
Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca	1 015	1 277	1 459	1 429

Tabela Nr 20 - Wydatki ogółem Gminy Kruszyzna w przeliczeniu na 1 mieszkańca

WYSZCZEGÓLNIENIE	WYKONANIE			
	2000	2001	2002	2003
Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca	1 194	1 170	1 945	1 476

Dochody, wydatki oraz deficyt budżetu Gminy Kruszyzna w przeliczeniu na 1 mieszkańca

6.2. Budżet państwa

Specyfiką systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce jest to, iż większą część wydatków ponoszą samorządy terytorialne oraz fundusze ekologiczne, natomiast udział budżetu państwa jest stosunkowo mały.

6.3. Środki UE

Dla finansowania potrzeb rozwojowych, zwłaszcza w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, ochrony środowiska naturalnego oraz zwalczania bezrobocia na wsi konieczne jest pozyskanie dodatkowych zagranicznych środków pomocowych z dostępnych źródeł finansowania. W interesie Gminy i jej szans rozwojowych leży, bowiem skorzystanie z wszelkich możliwych źródeł finansowania żywotnych zadań Gminy.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)

Zarządzany na poziomie krajowym, ale wdrażany w systemie zdecentralizowanym na poziomie wojewódzkim oraz program operacyjny pomocy technicznej służący wsparciu wdrażania funduszy strukturalnych. Określa cele i kierunki oraz wysokość wykorzystania środków na realizację polityki regionalnej państwa, które będą uruchamiane w latach 2004-2006 z udziałem funduszy strukturalnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Program realizowany jest przy pomocy 3 priorytetów podzielonych na działania:

Priorytet 1: Budowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów

Działanie 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego

    Poddziałanie 1.1.1 Infrastruktura drogowa

    Poddziałanie 1.1.2 Infrastruktura transportu

Działanie 1.2 Infrastruktura ochrony środowiska

Działanie 1.3 Regionalna infrastruktura badawczo - edukacyjna

Działanie 1.4 Zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego

Działanie 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

Działanie 1.6 Rozwój transportu miejskiego w aglomeracjach

Budżet priorytetu: 2.462.020.369 euro

Priorytet 2: Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach

Działanie 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie

Działanie 2.2 Wyrównanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne

Działanie 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa

Działanie 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi

Działanie 2.5 Promocja przedsiębiorczości

Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy

Budżet priorytetu: 598.655.517 euro

Priorytet 3: Rozwój lokalny

Działanie 3.1 Obszary wiejskie

Działanie 3.2 Obszary podlegające restrukturyzacji

Działanie 3.3 Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojenne

Działanie 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa

Działanie 3.5 Lokalna infrastruktura społeczna

Budżet priorytetu: 970.031.044 euro

W Gminie Kruszyna w ramach:

- **Priorytetu 1: Budowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów**

Działanie	Rodzaje projektów	Instytucja wdrażająca	Kryteria wyboru
Infrastruktura budowy środowiska	Budowa i modernizacja sieci wodociągowych, sieci kanalizacyjnych, stacji uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków. Organizacja i wdrażanie systemów selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu. Wdrożenie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi. Modernizacja kotłowni na niskoemisyjne Budowa i rozbudowa infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej.	Gmina	Zgodność z celami szczegółowymi działania. Zgodność z rodzajami projektów kwalifikujących się dla działania. Zgodność ze strategią rozwoju województwa. Pozytywny bądź neutralny wpływ na realizację polityk horyzontalnych (ochrona środowiska, polityka zatrudnienia, równość szans, społeczeństwo informacyjne). Zgodność z prawodawstwem polskim i wspólnotowym.
Regionalna infrastruktura badawczo - edukacyjna	Budowa, rozbudowa lub modernizacja obiektów dydaktycznych pełniących funkcje edukacyjno – kulturalne i sportowe.	Gmina	Zgodność z celami szczegółowymi działania. Zgodność z rodzajami projektów kwalifikujących się dla działania. Zgodność ze strategią rozwoju województwa. Pozytywny bądź neutralny wpływ na realizację polityk horyzontalnych (ochrona środowiska, polityka zatrudnienia, równość szans, społeczeństwo informacyjne). Zgodność z prawodawstwem polskim i wspólnotowym.

Zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego	Restauracja i rewitalizacja zabytkowych budynków i ich otoczenia, remonty i konserwacje zabytkowych budowli. Modernizacja infrastruktury i zagospodarowanie otoczenia obiektów zabytkowych. Rewaloryzacja przestrzeni publicznych, zabytkowych, wiejskich. Odbudowa historycznych obiektów zabytkowych. Systemowe zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego. Poprawa infrastruktury służącej działaniom kulturalnym i turystyce kulturowej. Rozpowszechnianie informacji o kulturze z użyciem nowych technologii	Gmina, Instytucje samorządowe, stowarzyszenia, fundacje, kościoły	Zgodność z celami szczegółowymi działania. Zgodność z rodzajami projektów kwalifikujących się dla działania. Zgodność ze strategią rozwoju województwa. Pozytywny bądź neutralny wpływ na realizację polityk horyzontalnych (ochrona środowiska, polityka zatrudnienia, równość szans, społeczeństwo informacyjne). Zgodność z prawodawstwem polskim i wspólnotowym.
---	--	--	--

• **Priorytetu 2: Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach**

Działanie	Rodzaje projektów	Instytucja wdrażająca	Kryteria wyboru
Rozwój turystyki	Tworzenie i opracowywanie systemów informacji turystycznej. Działania informacyjno – promocyjne. Przygotowanie i realizacja programów rozwoju i promocji lokalnych i regionalnych produktów turystycznych. Organizacja imprez promocyjnych. Organizacja imprez masowych w celu przyciągnięcia turystów. Szkolenia w sektorze usług turystycznych. Infrastrukturalne inwestycje służące rozwojowi usług turystycznych.	Gmina Regionalne i lokalne organizacje turystyczne nadleśnictwa	Zgodność z celami szczegółowymi działania. Zgodność z rodzajami projektów kwalifikujących się dla działania. Zgodność ze strategią rozwoju województwa. Pozytywny bądź neutralny wpływ na realizację polityk horyzontalnych (ochrona środowiska, polityka zatrudnienia, równość szans, społeczeństwo informacyjne). Zgodność z prawodawstwem polskim i wspólnotowym.

• **Priorytetu 3: Rozwój lokalny**

Działanie	Rodzaje projektów	Instytucja wdrażająca	Kryteria wyboru
Obszary wiejskie	Budowa i modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków, zaopatrzenia w wodę, zaopatrzenia w energię. Budowa i modernizacja dróg	Gmina	Zgodność z celami szczegółowymi działania. Zgodność z rodzajami projektów kwalifikujących się dla działania.

	gminnych i powiatowych o znaczeniu lokalnym. Gospodarka odpadami stałymi.		Zgodność ze strategią rozwoju województwa. Pozytywny bądź neutralny wpływ na realizację polityk horyzontalnych (ochrona środowiska, polityka zatrudnienia, równość szans, społeczeństwo informacyjne). Zgodność z prawodawstwem polskim i wspólnotowym.
--	--	--	---

Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich”

Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich” finansowany jest z Sekcji Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR). Program realizuje dwa cele: poprawę konkurencyjności gospodarki rolno – żywnościowej oraz zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. W ramach powyższych celów przypisano następujące priorytety:

- wspieranie zmian i dostosowań w rolnictwie,
- zrównoważony rozwój obszarów wiejskich,
- rozwój i dostosowanie do norm unijnych przetwórstwa artykułów rolnych.

Wśród działań wynikających z wymienionych priorytetów znajdują się:

- inwestycje w gospodarstwach rolnych
- ułatwienie startu młodym rolnikom
- gospodarka rolniczymi zasobami wodnymi
- scalanie gruntów
- szkolenia zawodowe
- wsparcie doradztwa rolniczego
- różnicowanie działalności rolniczej i działalności zbliżonej do rolniczej
- infrastruktura związana z rolnictwem
- odnowa wsi oraz ochrona dziedzictwa kulturowego
- przywracanie potencjału produkcji leśnej.

6.4. Środki inne

Do realizacji planowanych w latach 2004 – 2015 inwestycji proponuje się wykorzystanie dofinansowania z zakresu :

- przedsięwzięć inwestycyjnych (tj. budowa kanalizacji sanitarnej, modernizacja kotłowni węglowej, rozbudowa sieci wodociągowej, budowa stacji uzdatniania wody, docieplanie placówek oświatowych, przebudowa dróg gminnych, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków) z:
  - Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Częstochowie

- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
- przedsięwzięć oświatowych, kulturalnych i sportowych z:
  - Ministerstwa Edukacji Narodowej (inwestycje w obiekty szkolne i sportowe – szkoły, boiska, baseny, pracownie komputerowe, letni i zimowy wypoczynek dzieci i młodzieży)
  - Urzędu Marszałkowskiego i Urzędu Powiatowego (imprezy szkolne i integracyjne Gminy)
  - Fundacji Poszanowania Energii (zmiana oświetlenia na energooszczędne)
  - Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (adaptacja pomieszczeń i dojazdów dla niepełnosprawnych w obiektach szkolnych i sportowych)
  - Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego (dofinansowanie imprez o charakterze turystycznym)
  - Ministerstwa Kultury i Sztuki (dofinansowanie do skomputeryzowania biblioteki)
  - Narodowej Fundacji Kultury (dofinansowanie do imprez o charakterze ponadregionalnym)